

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

**IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU
NACIONALNOG PLANA
ZA ODRŽIVU UPOTREBU
SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA
ZA 2022. GODINU**

Podgorica, jun 2023.

1.	Uvod	6
2.	Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja	7
3.	Institucionalni okvir	8
4.	Normativni okvir.....	9
5.	Administrativni kapaciteti.....	10
6.	Obuke administracije i inspekcije.....	11
7.	Obuke za korisnike sredstava za zaštitu bilja	11
8.	Obuke za distributere sredstava za zaštitu bilja.....	12
9.	Informisanje javnosti	12
10.	Ostale aktivnosti	14
11.	Realizacija aktivnosti iz Akcionog planu za 2022.....	14
12.	Indikatori rizika Crne Gore	50
13.	Izveštaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida za 2022.godinu	53

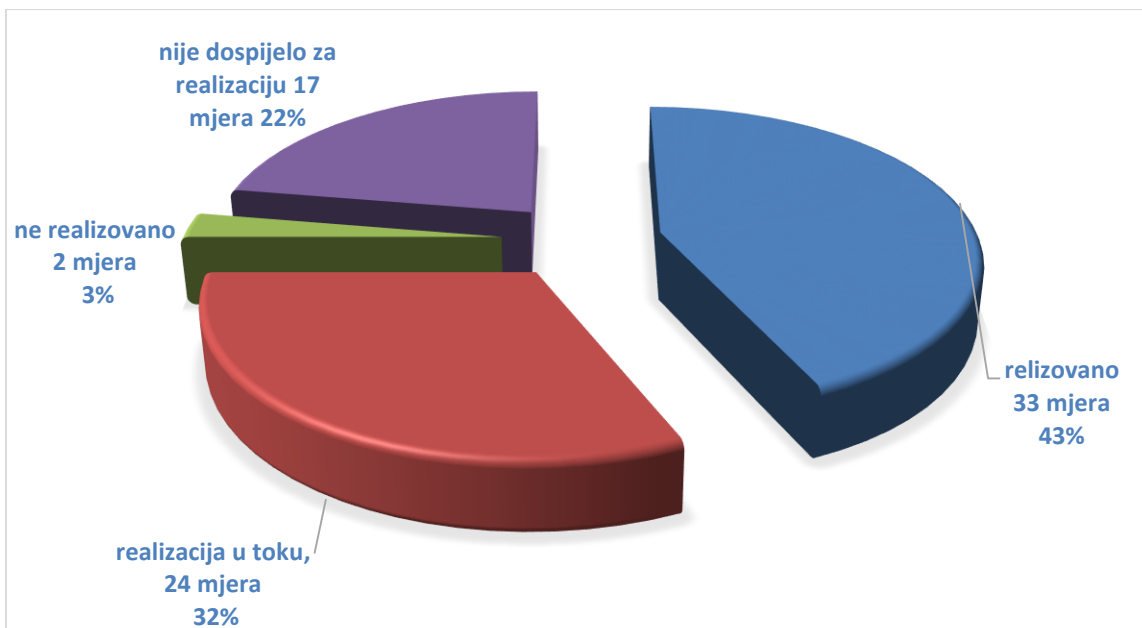
1. Uvod

Izveštaj o realizaciji Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2022. godinu (u daljem tekstu: Izveštaj) sadrži realizovane aktivnosti, stepen realizacije i ograničenja u implementaciji.

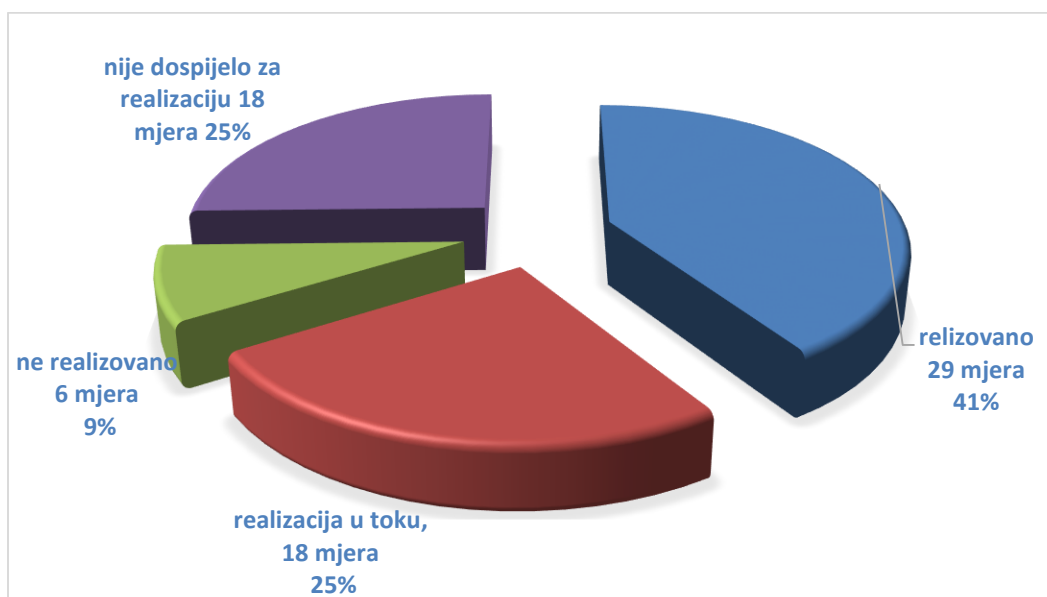
Od predloženih 76 mjera: realizovane su 33 mjere, realizacija u toku za 24 mjere, 17 mjera nije dospjelo za realizaciju, a 2 mjere nijesu realizovane.

Nerealizovane mjere se odnose na jačanje kapaciteta administracije za sredstva za zaštitu bilja i fitosanitarne inspekcije odnosno nijesu realizovana planirana zapošljavanja u fitosanitarnoj inspekciji i administraciji.

Grafikon 1: Prikaz realizacije aktivnosti za 2022

Grafikon 2: Prikaz realizacije aktivnosti za 2021

2. Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja

Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja od 2021. do 2026. godine (u daljem tekstu: Nacionalni plan) je plan koji unaprjeđuje plan iz 2016.godine i koji u narednom petogodišnjem periodu treba da obezbijedi da se štetno djelovanje sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi svede na najmanju moguću mjeru, da se negativni uticaj na životnu sredinu svede na prihvatljiv nivo i da se sredstva za zaštitu bilja koriste na održiv način.

Vlada Crne Gore donijela je drugi petogodišnji Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja na sjednici održanoj 2. septembra 2021. godine. Nacionalni plan objavljen je u Službenom listu Crne Gore, broj 115/2021.

Nacionalnim planom utvrđeni su ciljevi, mjere, indikatori, rokovi i aktivnosti za smanjenje rizika i negativnih efekata sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi i na životnu sredinu, odnosno za postizanje održive upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

Savremenu biljnu proizvodnju naročito hrane i hrane za životinje, nemoguće je zamisliti bez upotrebe sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: pesticidi).

Prema procjeni Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (u daljem tekstu: FAO-a) do 40% usjeva koji treba da se koriste kao hrana ili hrana za životinje izgubi se svake godine zbog štetnih organizama bilja, što predstavlja trošak u globalnoj ekonomiji.

Upotreba pesticida doprinosi postizanju generalnih ciljeva poljoprivredne politike, odnosno proizvodnji dovoljnih količina bezbjedne hrane i hrane za životinje po konkurentnoj cijeni, čime se omogućava ekonomska stabilnost poljoprivrednika i države.

Sve ovo potvrđuje nužnost kontrolisanja štetnih organizama kako bi se izbjegli ekonomski gubici, ali i nužnost kontrole upotrebe pesticida radi izbjegavanja štetnih efekata.

Cilj Nacionalnog plana je upravo smanjenje negativnog uticaja pesticida na zdravlje ljudi i na životnu sredinu odnosno promovisanje integralnih i drugih nehemijskih mjera suzbijanja štetnih organizama radi:

- razumijevanja načina upotrebe pesticida i bolje primjene zaštitnih mjera prilikom upotrebe;
- smanjenja štetnog uticaja upotrebe pesticida, uz efikasno suzbijanje štetnih organizama;
- jasne uloge svih učesnika u ostvarivanju ciljeva održive upotrebe pesticida;
- praćenja rezidua pesticida u hrani;
- primjene posebnih tehnika pri upotrebi pesticida na specifičnim kulturama;
- parametara za monitoring upotrebe pesticida za aktivne supstance koje izazivaju zabrinutost.

Nacionalnim planom utvrđene su aktivnosti i nosioci aktivnosti koje se odnose na zdravstvene, socijalne, ekonomske i ekološke efekte u skladu sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim uslovima, kao i aktivnosti utvrđene propisima koji uređuju vode, zaštitu prirode, otpad i aktivnosti utvrđene drugim propisima sa kojima pesticidi mogu biti indirektno povezani kao što je očuvanje divljih ptica, prirodnih staništa i divlje flore i faune.

Glavni cilj Nacionalnog plana je da se prepoznate mjere sprovedu u planiranom periodu, da se identifikuju problemi, iskoriste dostupna sredstva, pravilno primijeni i po potrebi dodatno unaprijedi postojeći pravni i institucionalni okvir, kao i da se ojačaju administrativni kapaciteti.

3. Institucionalni okvir

U skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14) i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list CG", br. 49/2022, 52/2022 i 56/2022) institucionalni okvir za sprovođenje Nacionalnog plana čine:

✓ **Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava):**

Fitosanitarni sektor: Odsjek za sredstva za promet i registraciju sredstava za zaštitu i ishranu bilja; Odsjek za zdravstvenu zaštitu bilja; Odsjek za fitosanitarnu inspekciju;

Veterinarski sektor: Odsjek za veterinarsku inspekciju;

Sektor za bezbjednost hrane: Odsjek za inspekciju hrane;

✓ **Laboratorije, naučno-nastavne ustanove:**

- Centar za ekotoksikološka ispitivanja;
- Institut za javno zdravlje;
- Biotehnički fakultet;
- Fakultet za biologiju;

✓ **Ministarstva:**

- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
- Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma;
- Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija;
- Ministarstvo zdravlja;
- Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma;

✓ **Organi uprave:**

- Uprava prihoda i carina;
- Uprava za statistiku;
- Uprava za vode;
- Agencija za zaštitu životne sredine;
- Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju;
- Zavod za metrologiju.

Značajnu ulogu u realizaciji Nacionalnog plana imaju i Nevladine organizacije i mediji.

U 2022. godini nije bilo promjena u institucionalnom okviru u oblasti sredstava za zaštitu bilja.

4. Normativni okvir

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove – Fitosanitarni sektor - Odsjek za registraciju i promet sredstva za zaštitu i ishranu bilja su tokom 2022. godine na osnovu Zakona o sredstvima za zaštitu bilja, a u cilju efikasne realizacije Nacionalnog plana donijeli sljedeće podzakonske akte:

R.B	NAZIV PROPISA	SL. LIST	DATUM
1.	Program fitosanitarnih mjera za 2022. godinu	28/2022	15.03.2022.
2.	Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinu vođenja i sadržaju Registra sredstava za zaštitu bilja	24/2022	04.03.2022.
3.	Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja	34/2022	01.04.2022.
4.	Program monitoringa održive upotrebe pesticida za 2022. godinu	52/2022	13.05.2022.
5.	Program monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja za 2022. godinu	52/2022	13.05.2022.
6.	Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2022. godinu	52/2022	13.05.2022.
7.	Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2022. godinu	52/2022	13.5.2022.
8.	Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2022. godinu	52/2022	13.05.2022.
9.	Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2022. godinu*	57/2022	31.05.2022.
10.	Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja	97/2022.	02.09.2022.

4.1. Program fitosanitarnih mjera za 2022. godinu

U skladu sa zakonskom obavezom **Fitosanitarni sektor - Odsjek za registraciju i promet sredstva za zaštitu i ishranu bilja** je sproveo sve neophodne aktivnosti za realizaciju Programa fitosanitarnih mjera za 2022. godinu.

Ovim programom osim mjere za: zdravstvenu zaštitu bilja; sredstva za ishranu bilja; sjemenski materijal poljoprivrednog bilja i sadni materijal; GMO; biljne genetičke resurse, utvrđene su i mjere/programi za **sredstva za zaštitu bilja**, kao i obim laboratorijskih ispitivanja, nosioce poslova i način vršenja poslova sa planom upotrebe finansijskih sredstava i uslovima za sprovođenje mjera utvrđenih zakonima.

Program sadrži pet glavnih podprograma sa komponentama od kojih **Program 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i sredstava za ishranu bilja** predstavlja tehničku podršku implementaciji Nacionalnog plana.

Sredstva za sprovođenje ovog programa bila su opredijeljena Budžetom Crne Gore za 2022. godinu, u iznosu od 32.230,00€.

Cilj: Program se sprovodi radi smanjenja rizika i mogućih negativnih efekata sredstava za zaštitu i za ishranu bilja na zdravlje ljudi, bilja i životinja i na životnu sredinu. Program podržava postupak registracije sredstava za zaštitu bilja i podrška je realizaciji Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja.

Pravni osnov: Zakon o sredstvima za zaštitu bilja („Službeni list CG”, br. 51/08 i 18/14), Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za period od 2021. do 2026. godine („Službeni list CG”, broj 115/21), Zakon o sredstvima za ishranu bilja („Službeni list CG”, br. 48/07, 76/08, 73/10, 30/17 i 43/18), Zakon o bezbjednosti hrane („Službeni list CG”, broj 57/15) i godišnji plan službenih kontrola.

Program 2	Program praćenja prometa i registracije sredstava za zaštitu i ishranu bilja
Komponenta 2.1	Registracija sredstava za zaštitu bilja
Komponenta 2.2	Monitoring prometa sredstava za zaštitu bilja
Komponenta 2.3	Sprovođenje specijalističkog kursa
Komponenta 2.4	Monitoring uređaja za upotrebu pesticida
Komponenta 2.5	Program post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja
Komponenta 2.6	Post-registracijska kontrola sredstava za zaštitu bilja - rezistentnost
Komponenta 2.7	Monitoring održive upotrebe pesticida
Komponenta 2.8	Program integralne zaštite bilja - krompir
Komponenta 2.9	Program zaštite krompira sa praćenjem rezidua sredstava za zaštitu bilja
Komponenta 2.10	Unaprjeđenje sistema za postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida
Komponenta 2.11	Monitoring uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu
Komponenta 2.12	Monitoring karakteristika sredstava za ishranu bilja
Komponenta 2.13	Edukacije

5. Administrativni kapaciteti

U Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Odsjeku za sredstva za promet i registraciju sredstava za zaštitu i ishranu bilja zaposleni su načelnik i 1 službenik.

Poslove u ovom Odsjeku bi trebalo da radi najmanje 5 zaposlenih, ali zbog organičenja prilikom pisanja Pravilnika o sistematizaciji nije moguće iskazati stvarne potrebe, a zbog ograničenja u zapošljavanju nije moguće zaposliti nove ljude za unaprjeđenje ove oblasti.

U 2022. godini nije bilo novih zapošljavanja.

UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE			
direktor			
FITOSANITARNI SEKTOR			
	Broj sistematizovanih radnih mjesta	Broj zaposlenih	obrazovanje
pomoćnik direktora	1	1	dipl. ing. polj.
Odsjek za sredstva za promet i registraciju sredstava za zaštitu i ishranu bilja			
načelnik	1	1	dipl. ing. polj.
	Broj sistematizovanih radnih mjesta	Broj zaposlenih	obrazovanje
savjetnici	3	1	dipl. ing. polj.
Odsjek za fitosanitarnu inspekciju			
	Broj sistematizovanih radnih mjesta	Broj zaposlenih	obrazovanje
fitosanitrani inspektori	24	17	dipl. ing. polj.
UKUPNO	28	19	

6. Obuke administracije i inspekcije

Pregled obuka u 2022. godini:

Br.	Datum, tema i mjesto održavanja	Program	Učesnici	Br.	Organizator
1.	3. do 6. maja 2022. Alikante, Španija Posebni nadzori nad štetnim organizmima bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	9	Evropska Komisija
2.	13. do 16. juna 2022. Milano, Italija Posebni nadzori nad štetnim organizmima bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	7	Evropska Komisija
3.	20. do 23. septembra 2022. Torino, Italija Kontrola uređaja za primjenu pesticida	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	2	Evropska Komisija
4.	17. do 20. oktobra 2022. Atina, Grčka Integralna zaštita bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	2	Evropska Komisija
5.	14. do 18. novembra 2022. Valensija, Španija Procjena rizika – principi i metode procjene rizika u lancu hrane	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	2	Evropska Komisija
6.	14. do 17. novembra 2022. Amsterdam, Holandija Novi propisi iz oblasti zdravlja bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	1	Evropska Komisija
7.	29. novembra do 02. decembra 2022. Barselona, Španija Kontrola uređaja za primjenu pesticida	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	2	Evropska Komisija
8.	12. do 14. oktobra 2022. EFSA jesenja škola	EFSA	Administracije IPA zemalja	2	EFSA

7. Obuke za korisnike sredstava za zaštitu bilja

Zbog situacije izazvane cyber napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i "gubitka" edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs za upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Intenzivno se radilo na obnovi i inoviranju materijala za obuku. Dodatno, radilo se na pripremi idejnog rješenja za povezivanje legitimacija korisnika sa poljoprivrednim apotekama, Upravom i Monstatom.

U nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama gradske Opštine Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je obuka korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja.

8. Obuke za distributere sredstava za zaštitu bilja

Na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova **edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja** između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašten da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Do kraja 2022. godine ukupno 77 lica je pohađalo obuku što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka u Registru oko 80% od ciljane grupe. Zbog situacije izazvane *cyber* napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs.

9. Informisanje javnosti

U cilju podizanja svijesti o opasnostima po zdravlje ljudi, zdravlje zaposlenih na poslovima proizvodnje bilja, kao i prilikom upotrebe pesticida po ne ciljane organizme, te opasnostima po životnu sredinu u 2022. godini realizovana je kampanja jačanja svijesti o održivoj upotrebi pesticida i to:

1. **01.12.2022. Primarni proizvođači hrane biljnog porijekla**
<https://www.gov.me/clanak/primarni-proizvodaci-hrane-biljnog-porijekla>
2. **01.12.2022. Promet i registracija sredstava za zaštitu i ishranu bilja**
[Promet i registracija sredstava za zaštitu i ishranu bilja \(www.gov.me\)](https://www.gov.me/clanak/promet-i-registracija-sredstava-za-zaštitu-i-ishranu-bilja)
3. **04.08.2022. Tretiranje maslina nakon padavina praćenih padom temperature - pratiti meteorološke parametre (temperaturu i vlažnost)**
<https://www.gov.me/clanak/tretiranje-maslina-nakon-padavina-pracenih-padom-temperature-pratiti-meteoroloske-parametre-temperaturu-i-vlaznost>
4. **01.08.2022. Krompir - prisustvo štetnih organizama , Epitrix cucumeris, Epitrix papa, Epitrix subcrinita, Epitrix tuberis**
[Krompir - prisustvo štetnih organizama , Epitrix cucumeris, Epitrix papa, Epitrix subcrini \(www.gov.me\)](https://www.gov.me/clanak/krompir-prisustvo-szetnih-organizama-epitrix-cucumeris-epitrix-papa-epitrix-subcrinita-epitrix-tuberis)
5. **01.08.2022. Preporuke za proizvođače voća**
[Preporuke za proizvođače voća \(www.gov.me\)](https://www.gov.me/clanak/preporuke-za-proizvodace-voća)
6. **28.07.2022. Preporuka proizvođačima: Hemijski tretman maslina nakon padavina praćenih padom temperature**
[Hemijski tretman maslina nakon padavina praćenih padom temperature \(www.gov.me\)](https://www.gov.me/clanak/hemijski-tretman-maslina-nakon-padavina-pracenih-padom-temperature)
7. **28.07.2022. Odluka o finansiranju programa/projekata NVO po Javnom konkursu - „Upravljanje biljnim otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja”**
[Odluka o finansiranju programa/projekata NVO po Javnom konkursu - „Upravljanje biljnim otp \(www.gov.me\)](https://www.gov.me/clanak/odluka-o-finansiranju-programa-projekata-nvo-po-javnom-konkursu-„upravljanje-biljnim-otp)
8. **28.07.2022. Odluka o finansiranju programa/projekata NVO po Javnom konkursu- „Uništavanje korovske biljke ambrozije i edukacija stanovništva o štetnosti ambrozije“**
[Odluka o finansiranju programa/projekata NVO po Javnom konkursu-„Uništavanje korovske bilj \(www.gov.me\)](https://www.gov.me/clanak/odluka-o-finansiranju-programa-projekata-nvo-po-javnom-konkursu-„uništavanje-korovske-biljke-ambrozije-i-edukacija-stanovništva-o-szetnosti-ambrozije)
9. **20.07.2022. Preporuka hemijskog tretiranja samo maslinarima koji redovno zalivaju masline**
<https://www.gov.me/clanak/246918--preporuka-hemijskog-tretiranja-samo-maslinarima-koji-redovno-zalivaju-masline>
10. **12.07.2022. Preporuka držaocima bilja vinove loze da u svim lokalitetima u kojima je trenutno zabilježeno prisustvo odraslih jedinki *S. titanus* urade hemijsko tretiranje, naročito ukoliko nisu odrađena preporučena junska tretiranja**
[Preporuka držaocima bilja vinove loze da u svim lokalitetima \(www.gov.me\)](https://www.gov.me/clanak/preporuka-držaocima-bilja-vinove-loze-da-u-svim-lokalitetima)
11. **22.06.2022. Hitno hemijsko tretiranje vinove loze u godinju i drugim područjima**

- [HITNO HEMIJSKO TRETIRANJE VINOVE LOZE U GODINJU I DRUGIM POD \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
12. **20.06.2022. OBAVJEŠTENJE: Tretiranje pesticidima – 20. jun – 1. jul 2022. godine**
[OBAVJEŠTENJE: Tretiranje pesticidima – 20. jun – 1. jul 2022 \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 13. **08.06.2022. Rezultati monitoringa vektora Scaphoideus titanus i preporuka držaocima bilja vinove loze o obaveznom hemijskom tretiranju**
[Rezultati monitoringa vektora Scaphoideus titanus i preporuk \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 14. **08.06.2022. Javni konkurs “Upravljanje biljnim otpadom i otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja” za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti zaštite zdravlja bilja za 2022. godinu**
[Javni konkurs “Upravljanje biljnim otpadom i otpadom koji je \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 15. **26.04.2022. Tretiranje kanarskih palmi - Bar (26.-28.4. 2022. godine)**
[OBAVJEŠTENJE: Tretiranje kanarskih palmi - Bar \(26.-28.4. 20 \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 16. **18.04.2022. U Tuzima održana obuka za upotrebu pesticida**
[U Tuzima održana obuka za upotrebu pesticida \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 17. **24.03.2022. OBAVJEŠTENJE: Tretiranje pesticidima - Sutomore (25, 28 i 29. mart 2022. godine)**
[OBAVJEŠTENJE: Tretiranje pesticidima - Sutomore \(25, 28 i 29 \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 18. **24.03.2022. UPOZORENJE: Svi korisnici pesticida su u obavezi da najmanje 48 sati prije upotrebe istih obavijeste zainteresovanu javnost**
[UPOZORENJE: Svi korisnici pesticida su u obavezi da najmanje \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 19. **18.03.2022. OBAVJEŠTENJE: Tretiranje palmi - Bar (21.-25.03.2022. godine)**
[OBAVJEŠTENJE: Tretiranje palmi - Bar \(21.-25.03.2022. godine \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 20. **07.03.2022. Obavještenje: Poziv uvoznicima i distributerima sredstava za zaštitu bilja da dostave podatke o prometu**
[Obavještenje: Poziv uvoznicima i distributerima sredstava za \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)
 21. **17.02.2022. Obavještenje: Uvoznici sjemenskog materijala prije uvoza da izvrše provjeru aktivnih supstanci kojima je tretiran sjemenski materijal**
[Obavještenje: Uvoznici sjemenskog materijala prije uvoza da \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

Obavještenja na facebook stranici Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove

10. Ostale aktivnosti

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, je u saradnji sa Njemačkim društvom za međunarodnu saradnju (GIZ), obezbijedila knjigu evidencije o upotrebi pesticida prilikom uzgoja voća i povrća i drugih biljnih kultura za 8000 poljoprivrednih proizvođača u Crnoj Gori.

[GIZ EVIDENCIJA CG.pdf](#)

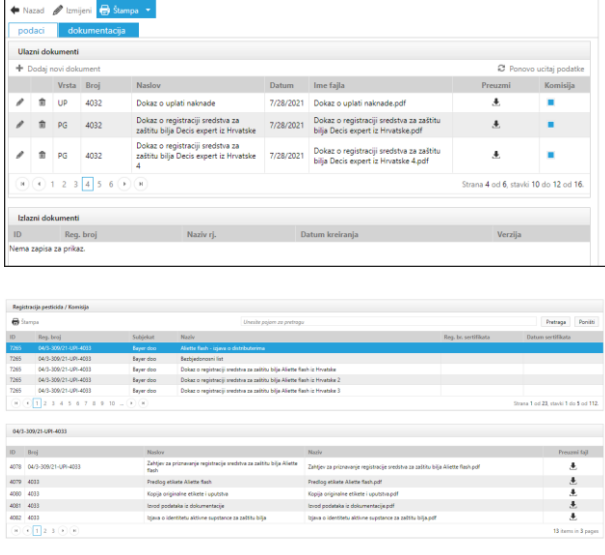
Podjela Knjiga evidencije o upotrebi pesticida vršena je preko regionalnih i opštinskih savjetodavnih službi, kao i preko poljoprivrednih apoteka.

11. Realizacija aktivnosti iz Akcionog planu za 2022.

Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Rok	Status realizacije
5.1. U PROMETU I UPOTREBI SAMO REGISTROVANI PESTICIDI			
5.1.1 inteziviranje sprovođenja postupka registracije priznavanja registracije pesticida;	Uprava Komisija za pesticide Proizvođači pesticida i/ili ovlašćeni zastupnici	IV 2021	2021: REALIZOVANO – izdato 55 rješenja o registraciji sredstava za zaštitu bilja i u Registar sredstava za zaštitu bilja upisano je 55 proizvođača;
		IV 2022	2022: REALIZOVANO – izdato 24 rješenja o registraciji sredstava za zaštitu bilja i u Registar sredstava za zaštitu bilja upisano ukupno 79 proizvođača;
5.1.2 monitoring postregistracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja;	Uprava	IV 2021 IV 2022	2021: REALIZOVANO – Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2021. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 84/2021; – izvršeno je laboratorijsko ispitivanje 15 uzoraka;

		IV 2023 IV 2024 IV 2025	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Broj</th> <th>Naziv</th> <th>Odgovara</th> <th>Naziv aktivne supstance</th> <th>Sadržaj aktivne supstance (g/l)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>454/03</td><td>CABRIO TOP</td><td>DA</td><td>piraklostrobin</td><td>49 g/kg</td></tr> <tr><td>486/03</td><td>QUADRI</td><td>DA</td><td>azoksistrobin</td><td>242 g/l</td></tr> <tr><td>487/03</td><td>SIGNUM</td><td>DA</td><td>boskalid</td><td>254 g/kg</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td>piraklostrobin</td><td>64 g/kg</td></tr> <tr><td>488/03</td><td>SIGNUM</td><td>DA</td><td>boskalid</td><td>273 g/kg</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td>piraklostrobin</td><td>71 g/kg</td></tr> <tr><td>489/03</td><td>CABRIO TOP</td><td>DA</td><td>piraklostrobin</td><td>48 g/kg</td></tr> <tr><td>490/03</td><td>QUEEN</td><td>DA</td><td>azoksistrobin</td><td>261 g/l</td></tr> <tr><td>491/03</td><td>QUADRI</td><td>DA</td><td>azoksistrobin</td><td>209 g/l</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td>difenokonazol</td><td>129 g/l</td></tr> <tr><td>514/03</td><td>GLOBASTAR SC</td><td>DA</td><td>azoksistrobin</td><td>257 g/l</td></tr> <tr><td>515/03</td><td>QUEEN</td><td>DA</td><td>azoksistrobin</td><td>254 g/l</td></tr> <tr><td>545/03</td><td>ŠIMAN 200 SP</td><td>DA</td><td>acetamiprid</td><td>207 g/kg</td></tr> <tr><td>540/03</td><td>ABASTATE</td><td>DA</td><td>abamektin</td><td>16.9 g/l</td></tr> <tr><td>541/03</td><td>AZOX 25</td><td>DA</td><td>azoksistrobin</td><td>243 g/l</td></tr> <tr><td>542/03</td><td>VIVANDO</td><td>DA</td><td>metrafenon</td><td>485 g/l</td></tr> <tr><td>544/03</td><td>ABASTATE</td><td>DA</td><td>abamektin</td><td>17.3 g/l</td></tr> <tr><td>543/03</td><td>AFINEX</td><td>DA</td><td>acetamiprid</td><td>194 g/kg</td></tr> </tbody> </table> <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> – Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2022. objavljen je u SI. listu CG br. 52/2022; – Izvršeno je laboratorijsko ispitivanje 8 uzoraka: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Broj</th> <th>Naziv</th> <th>Odgovara</th> <th>Naziv aktivne supstance</th> <th>Sadržaj aktivne supstance</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>567/03/22/1</td><td>CORMAX</td><td>DA</td><td>ciprodinil</td><td>725-775</td></tr> <tr><td>573/03/22/1</td><td>TAIFUN SL</td><td>DA</td><td>glifosat</td><td>342-378</td></tr> <tr><td>568/03/22/1</td><td>QUADRI</td><td>DA</td><td>azoksistrobin g/l</td><td>235-265</td></tr> <tr><td>569/03/22/1</td><td>SWITCH</td><td>DA</td><td>ciprodinil</td><td>356-394</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td>fludioksonil</td><td>235-265</td></tr> <tr><td>566/03/22/1</td><td>SIGNUM</td><td>DA</td><td>boskalid</td><td>254-2800</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td>piraklostrobin</td><td>60-74</td></tr> <tr><td>570/03/22/1</td><td>SIGNUM</td><td>DA</td><td>boskalid</td><td>254-2800</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td>piraklostrobin</td><td>60-74</td></tr> <tr><td>571/03/22/1</td><td>KARATE</td><td>DA</td><td>λ cihalotrin</td><td>3-5</td></tr> <tr><td>572/03/22/1</td><td>AMPLIGO</td><td>DA</td><td>λ cihalotrin</td><td>45-55</td></tr> </tbody> </table>	Broj	Naziv	Odgovara	Naziv aktivne supstance	Sadržaj aktivne supstance (g/l)	454/03	CABRIO TOP	DA	piraklostrobin	49 g/kg	486/03	QUADRI	DA	azoksistrobin	242 g/l	487/03	SIGNUM	DA	boskalid	254 g/kg				piraklostrobin	64 g/kg	488/03	SIGNUM	DA	boskalid	273 g/kg				piraklostrobin	71 g/kg	489/03	CABRIO TOP	DA	piraklostrobin	48 g/kg	490/03	QUEEN	DA	azoksistrobin	261 g/l	491/03	QUADRI	DA	azoksistrobin	209 g/l				difenokonazol	129 g/l	514/03	GLOBASTAR SC	DA	azoksistrobin	257 g/l	515/03	QUEEN	DA	azoksistrobin	254 g/l	545/03	ŠIMAN 200 SP	DA	acetamiprid	207 g/kg	540/03	ABASTATE	DA	abamektin	16.9 g/l	541/03	AZOX 25	DA	azoksistrobin	243 g/l	542/03	VIVANDO	DA	metrafenon	485 g/l	544/03	ABASTATE	DA	abamektin	17.3 g/l	543/03	AFINEX	DA	acetamiprid	194 g/kg	Broj	Naziv	Odgovara	Naziv aktivne supstance	Sadržaj aktivne supstance	567/03/22/1	CORMAX	DA	ciprodinil	725-775	573/03/22/1	TAIFUN SL	DA	glifosat	342-378	568/03/22/1	QUADRI	DA	azoksistrobin g/l	235-265	569/03/22/1	SWITCH	DA	ciprodinil	356-394				fludioksonil	235-265	566/03/22/1	SIGNUM	DA	boskalid	254-2800				piraklostrobin	60-74	570/03/22/1	SIGNUM	DA	boskalid	254-2800				piraklostrobin	60-74	571/03/22/1	KARATE	DA	λ cihalotrin	3-5	572/03/22/1	AMPLIGO	DA	λ cihalotrin	45-55
Broj	Naziv	Odgovara	Naziv aktivne supstance	Sadržaj aktivne supstance (g/l)																																																																																																																																																										
454/03	CABRIO TOP	DA	piraklostrobin	49 g/kg																																																																																																																																																										
486/03	QUADRI	DA	azoksistrobin	242 g/l																																																																																																																																																										
487/03	SIGNUM	DA	boskalid	254 g/kg																																																																																																																																																										
			piraklostrobin	64 g/kg																																																																																																																																																										
488/03	SIGNUM	DA	boskalid	273 g/kg																																																																																																																																																										
			piraklostrobin	71 g/kg																																																																																																																																																										
489/03	CABRIO TOP	DA	piraklostrobin	48 g/kg																																																																																																																																																										
490/03	QUEEN	DA	azoksistrobin	261 g/l																																																																																																																																																										
491/03	QUADRI	DA	azoksistrobin	209 g/l																																																																																																																																																										
			difenokonazol	129 g/l																																																																																																																																																										
514/03	GLOBASTAR SC	DA	azoksistrobin	257 g/l																																																																																																																																																										
515/03	QUEEN	DA	azoksistrobin	254 g/l																																																																																																																																																										
545/03	ŠIMAN 200 SP	DA	acetamiprid	207 g/kg																																																																																																																																																										
540/03	ABASTATE	DA	abamektin	16.9 g/l																																																																																																																																																										
541/03	AZOX 25	DA	azoksistrobin	243 g/l																																																																																																																																																										
542/03	VIVANDO	DA	metrafenon	485 g/l																																																																																																																																																										
544/03	ABASTATE	DA	abamektin	17.3 g/l																																																																																																																																																										
543/03	AFINEX	DA	acetamiprid	194 g/kg																																																																																																																																																										
Broj	Naziv	Odgovara	Naziv aktivne supstance	Sadržaj aktivne supstance																																																																																																																																																										
567/03/22/1	CORMAX	DA	ciprodinil	725-775																																																																																																																																																										
573/03/22/1	TAIFUN SL	DA	glifosat	342-378																																																																																																																																																										
568/03/22/1	QUADRI	DA	azoksistrobin g/l	235-265																																																																																																																																																										
569/03/22/1	SWITCH	DA	ciprodinil	356-394																																																																																																																																																										
			fludioksonil	235-265																																																																																																																																																										
566/03/22/1	SIGNUM	DA	boskalid	254-2800																																																																																																																																																										
			piraklostrobin	60-74																																																																																																																																																										
570/03/22/1	SIGNUM	DA	boskalid	254-2800																																																																																																																																																										
			piraklostrobin	60-74																																																																																																																																																										
571/03/22/1	KARATE	DA	λ cihalotrin	3-5																																																																																																																																																										
572/03/22/1	AMPLIGO	DA	λ cihalotrin	45-55																																																																																																																																																										
5.1.3 redovno ažuriranje i objava Registra sredstava za zaštitu bilja u prometu na teritoriji Crne Gore;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pripremljen nacrt Pravilnika o izmjeni Pravilnika o načinu vođenja i sadržaju Registra sredstava za zaštitu bilja; <p>2022: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – objavljen Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinu vođenja i sadržaju Registra sredstava za zaštitu bilja SI. list CG br. 24/2022; – ažuriranje i postavljanje Registra na web stranicu Uprave onemogućeno zbog cyber napada; – priprema i ažuriranje podataka iz Registra u skladu sa Listom registrovanih sredstava za zaštitu bilja SI. list CG br. 34/2022 i 97/2022 radi objave na web stranici uprave; 																																																																																																																																																											
5.1.4 redovno ažuriranje i objava Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pripremljen nacrt Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja; <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja objavljena u SI. listu CG br. 34/2022; – Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja objavljena u SI. listu CG br. 97/2022; 																																																																																																																																																											
5.1.5 redovno ažuriranje Registra i Liste registrovanih sredstava za	Uprava	IV 2021 IV 2022	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u fitosanitarnom informacionom sistemu (FIS) stvoreni softverski preduslovi za redovno ažuriranje Registra i Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja; 																																																																																																																																																											

<p>zaštitu bilja u fitosanitarnom informacionom sistemu (FIS);</p>		<p>IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	 <p>The screenshot shows two parts of the FIS interface. The top part is the 'Ulazni dokumenti' (Incoming documents) section, displaying a table with columns for 'Vrsta' (Type), 'Broj' (Number), 'Naslov' (Title), 'Datum' (Date), and 'Ime fajla' (File name). It lists three documents related to registration certificates for plant protection. The bottom part is the 'Registacija pesticida / Rovinija' (Pesticide registration / Rovinija) section, showing a table with columns for 'Reg. broj' (Reg. number), 'Substancija' (Substance), 'Status' (Status), 'Reg. br. sertifikata' (Reg. no. certificate), and 'Status sertifikata' (Status certificate). It lists several registered pesticides.</p>
<p>5.1.6 redovno ažuriranje i objava liste pesticida za neprofesionalne korisnike;</p>	<p>Uprava</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2022: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u fitosanitarnom informacionom sistemu (FIS) stvoreni softverski preduslovi za redovno ažuriranje Registra i Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja koje je prekinuto i onemogućeno zbog cyber napada; – priprema fitosanitarnog informacionog sistema (FIS) za rad; <p>2021: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pripremljen nacrt Liste registrovanih sredstava za zaštitu bilja; <p>2022: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – redovno ažuriranje i objava liste pesticida za neprofesionalne korisnike prekinuto i onemogućeno zbog cyber napada;
<p>5.1.7 ukidanje dozvole za uvoz pesticida - najkasnije šest mjeseci prije pristupanja EU;</p>	<p>Uprava</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izdato 55 rješenja o registraciji pesticida; – nije bilo izdavanja vanrednih dozvola; <p>2022: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izdato 24 rješenja o registraciji pesticida; – izdate su 2 vanredne dozvole u skladu sa članom 32 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (Sl. list RCG, br. 51/08, 18/14);
<p>5.1.8 službene kontrole uvoza pesticida;</p>	<p>Uprava</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvršen je pregled 113 pošiljki sredstava za zaštitu bilja; – u kontrolisanim pošiljkama nije bilo utvrđenih nepravilnosti; <p>2022: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvršen je pregled 47 pošiljki sredstava za zaštitu bilja; – u kontrolisanim pošiljkama nije bilo utvrđenih nepravilnosti;

5.1.9 kontrole putničkih automobila u prekograničnom prometu u cilju otkrivanja prometa nelegalnih pesticida;	Uprava UPC	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZACIJA U TOKU: <ul style="list-style-type: none"> – pripremljen nacrt procedure za zajedničke aktivnosti kontrole putničkih automobila u prekograničnom prometu u cilju otkrivanja prometa nelegalnih pesticida; – izvođenje kontrole je predviđeno u Akcionom planu za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom za 2022. godinu; 2022: REALIZACIJA U TOKU: <ul style="list-style-type: none"> – pripremljen nacrt procedure za zajedničke aktivnosti kontrole putničkih automobila u prekograničnom prometu u cilju otkrivanja prometa nelegalnih pesticida; – izvođenje kontrole je predviđeno u Akcionom planu za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom;
5.1.10 Organizovanje obuka za ocjenjivače za postupak ocjene aktivnih supstanci i sredstva za zaštitu bilja;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZOVANO: <ul style="list-style-type: none"> – od 28. juna do 2. jula 2021. godine <i>on line</i> radionice za Procjenu rizika mikroorganizama koji se koriste kao pesticidi ilil biocidi prisustvovala su dva kandidata; 2022: REALIZOVANO: <ul style="list-style-type: none"> – od 14. do 18. novembra 2022. godine u Valensiji, Španija održan je BTSF na temu: Procjena rizika – principi i metode procjene rizika u lancu hrane, kojem su prisustvovali kandidati CETI i Institut za javno zdravlje;
5.1.11 priprema recepata (uputstva za upotrebu) supstanci niskog rizika;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZACIJA U TOKU: <ul style="list-style-type: none"> – izvršeno je prevođenje sa engleskog jezika pet uputstva za upotrebu za supstance niskog rizika; – izvršene pripreme za postupak lektorisanja i stručne obrade prevedenih tekstova kao pripreme za njihovu objavu; 2022: REALIZACIJA U TOKU: <ul style="list-style-type: none"> – izvršeno je prevođenje sa engleskog jezika pet uputstva za upotrebu za supstance niskog rizika; – izvršene pripreme za postupak lektorisanja i stručne obrade prevedenih tekstova kao pripreme za njihovu objavu; – Pripremljeni recepti: <ul style="list-style-type: none"> ✓ kravlje mlijeko; ✓ crni luk; ✓ pivo ✓ soda; ✓ surutka.
5.2 UNAPRIJEĐENI USLOVI ZA PROMET PESTICIDA			
5.2.1 revizija/provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida – uvoz;	Uprava UPC	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024	2021: REALIZOVANO: <ul style="list-style-type: none"> – U Crnoj Gori registrovano je 37 uvoznika pesticida. Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida – uvoz se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u

		IV 2025	<p>objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.</p> <ul style="list-style-type: none"> – U toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 20 kontrola objekata za skladištenje u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere. <p>2022: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – U Crnoj Gori registrovano je 38 uvoznika pesticida. Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida (uvoz) se sprovodila u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste; – U toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 26 kontrola objekata za skladištenje u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.
<p>5.2.2 revizija/provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na veliko;</p>	Uprava	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO: U Crnoj Gori registrovano je 37 objekata za za promet pesticida na veliko.</p> <p>Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na veliko se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.</p> <p>U toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 20 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p> <p>Neppravilno skladištenje pesticida objektu za skladištenje</p>

Skladište koje ne ispunjava propisane uslove

2022: REALIZOVANO:

U Crnoj Gori registrovano je 38 objekata za za promet pesticida na veliko.

Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na veliko se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.

U toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 26 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.

Nepravilno skladištenje pesticida u objektu za skladištenje – zatečeno stanje

Stanje nakon ukazivanje fitosanitarnog inspektora

			 <p data-bbox="760 716 1404 772">Nepravilno skladištenje pesticida u objektu za skladištenje – zatečeno stanje</p> <p data-bbox="789 1066 1372 1098">Stanje nakon ukazivanje fitosanitarnog inspektora</p>
<p>5.2.3 redovne provjere ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na malo;</p>	<p>Uprava</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO: U Crnoj Gori registrovano je 90 distributera za promet pesticida na malo. Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na malo se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste. U toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 32 kontrole u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određeni broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p>

Nepravilno izlaganje pesticida u ne zatvorenoj vitrini bez ventilacije prodajnom objektu

Oštećena ambalaža, curenje pesticida i istekao rok upotrebe

2022: REALIZOVANO:

U Crnoj Gori registrovano je **98 distributera za promet pesticida na malo.**

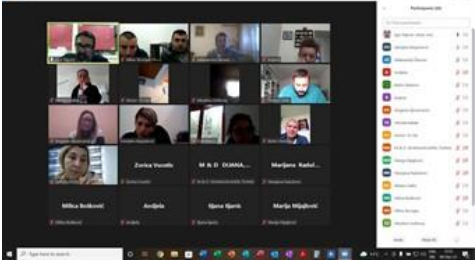

Provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na malo se sprovodio u skladu sa posebnim Programom i u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste.

U toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 167 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određeni broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.

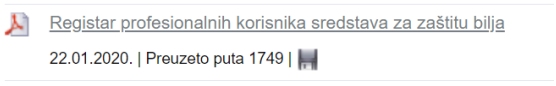
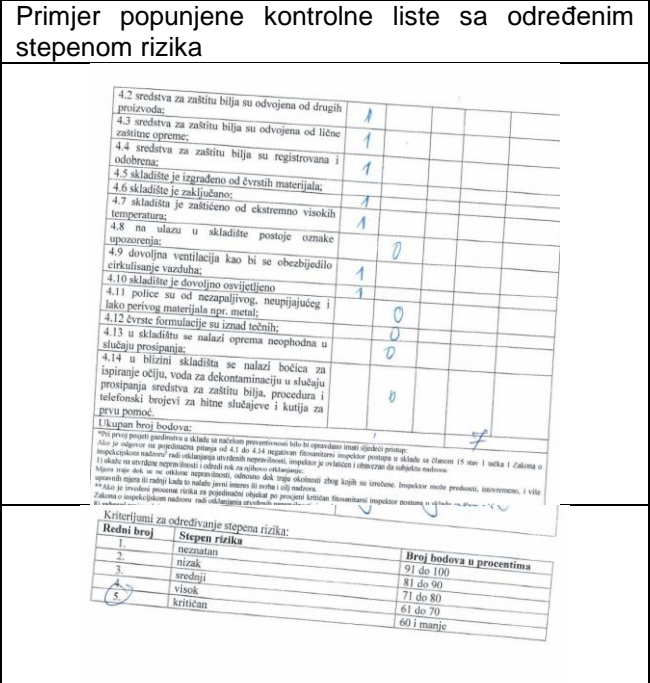
<p>5.2.4 revizija/provjera ispunjenosti uslova u carinskim skladištima;</p>	<p>Uprava UPC</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU: – pripremljen nacrt procedure za zajedničke aktivnosti kontrole ispunjenosti uslova u carinskim skladištima;</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU: – pripremljen nacrt procedure za zajedničke aktivnosti kontrole ispunjenosti uslova u carinskim skladištima; – pripreman memorandum o saradnji;</p>
<p>5.2.5 službene kontrole kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u objektima za promet pesticida na malo;</p>	<p>Uprava</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU: – pripremljen nacrt procedure za kontrolu kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u objektima za promet pesticida na malo;</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU: – pripremljen nacrt procedure za kontrolu kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u objektima za promet pesticida na malo; – izvršen monitoring kontrole kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u 21 objekata za promet pesticida na malo na teritoriji opštine Podgorica;</p>
<p>5.2.6 izrada preporuke za subjekte koji se bave prometom pesticida na malo u dijelu davanja informacija korisnicima pesticida o izboru pesticida, skladištenju, pripremi, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom;</p>	<p>MPŠV Uprava</p>	<p>IV 2021</p>	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU: – pripremljen nacrt preporuke za subjekte koji se bave prometom pesticida na malo u dijelu davanja informacija korisnicima pesticida o izboru pesticida, skladištenju, pripremi, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom;</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU: – pripremljen nacrt preporuke za subjekte koji se bave prometom pesticida na malo u dijelu davanja informacija korisnicima pesticida o izboru pesticida, skladištenju, pripremi, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom; – prilikom monitoringa kontrole kvaliteta savjeta i informacija o sigurnoj upotrebi, ograničenjima upotrebe i rizicima za zdravlje ljudi, životinja i drugih organizama i ekološkim rizicima u 21 objekat za promet pesticida na malo na teritoriji opštine Podgorica dijeljeni su informativni materijali o ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom;</p>
<p>5.2.7 ažuriranje registara za promet pesticida;</p>	<p>Uprava</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023</p>	<p>2021: REALIZOVANO: -izvršena dva ažuriranja;</p> <p style="text-align: center;">https://ubh.gov.me/uprava</p> <p style="text-align: center;">Registar za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko i na malo</p>

		IV 2024 IV 2025	<p>2022: REALIZOVANO: -izvršena dva ažuriranja;</p>
5.2.8 program monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO: U Crnoj Gori registrovano je 37 uvoznika pesticida i 90 distributera za promet pesticida na veliko i/ili malo. Monitoring se sprovodio u skladu sa posebnim Programom u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste. U toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 161 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja. U toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p> <p>2022: REALIZOVANO: U Crnoj Gori registrovano je 38 uvoznika pesticida i 98 distributera za promet pesticida na veliko i/ili malo. Monitoring se sprovodio u skladu sa posebnim Programom u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste. U toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršena je 167 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja. U toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.</p>
			
5.2.9 ažuriranje liste odgovornih lica u registru za promet pesticida na malo i veliko;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024	<p>2021: REALIZOVANO: -izvršena dva ažuriranja;</p> <p style="text-align: center;">https://ubh.gov.me/uprava Registar za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko i na malo</p> <p>2022: REALIZOVANO</p>

		IV 2025	-zbog cyber napada vršena je obnova web stranice i vraćanje podataka; https://www.gov.me/clanak/registar-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja-poljoprivredna-apoteka
			 <p>Registar za promet sredstava za zaštitu bilja - POLJOPRIVREDNA APOTEKA</p>
5.2.10 službene kontrole prometa pesticida;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZOVANO: -donešen godišnji plan službenih kontrola za 2021; 2022: REALIZOVANO: -donešen godišnji plan službenih kontrola za 2022;
5.3 EDUKOVANA ADMINISTRACIJA, INSPEKTORI, DISTRIBUTERI, SAVJETODAVACI I LICA KOJA KORISTE PESTICIDE			
5.3.1 obuke administracije i inspektora za službene kontrole pesticida;	Uprava Ovlašćene institucije Subjekti	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZACIJA U TOKU: – u 2021. godini nijesu vršene klasične obuke, već je sa fitosanitarnim inspektorima vršena obuka “jedan na jedan” u direktnoj saradnji; – obuke u klasičnom smislu planirane su i podnešene su aplikacije za 2022.godinu (BTSF, TAIEX podrška); 2022: REALIZOVANO: – 20. do 23. septembra 2022. Torino, Italija, Kontrola uređaja za primenu pesticida (BTSF); – 17. do 20. oktobra 2022. Atina, Grčka, Integralna zaštita bilja (BTSF); – 29. novembra do 02. decembra 2022. Barselona, Španija Kontrola uređaja za primenu pesticida (BTSF);
5.3.2 nastavak edukacije odgovornih lica koja se bave prometom pesticida na malo i veliko;	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZOVANO: Na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je organizovao online specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Predavanja su održana 04. i 05. decembra 2021. godine, a ispit 12. decembra 2021.godine.

			<p>Kurs je pohađao 21 polaznik, a svi koji su položili ispit dobili su sertifikate i legitimacije.</p>
<p>5.3.3 nastavak edukacije lica koja koriste pesticide;</p>	<p>Uprava</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2022: REALIZACIJA U TOKU: Na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašten da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Do kraja 2022. godine ukupno 77 lica je pohađalo obuku što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka u Registru oko 80% od ciljane grupe. Zbog situacije izazvane <i>cyber</i> napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs.</p> <p>2021: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u 2021. godini nijesu vršene klasične edukacije, već je administracija i fitosanitarna inspekcija vršila obuku “jedan na jedan” u direktnoj saradnji sa proizvođačima na njihovim imanjima - 153 gazdinstva; – obuke u klasičnom smislu planirane su i podnešeni su zahtjevi za 2022.godinu; <p>2022: REALIZOVANO: Zbog situacije izazvane <i>cyber</i> napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs za upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Intenzivno se radilo na obnovi i inoviranju materijala za obuku. Dodatno, radilo se na pripremi idejnog rješenja za povezivanje legitimacija korisnika sa poljoprivrednim apotekama, Upravom i Monstatom. U nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama</p>

			<p>gradske Opštine Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je obuka korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja.</p>
<p>5.3.4 objedinjavanje postojećih materijala za obuku u jedinstveni materijal za edukaciju (Priručnik) i njegovo štampanje po projektovanom broju lica za edukaciju;</p>	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2024	NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
<p>5.3.5 zajednički rad administracije i savjetodavnih službi kod lica koja koriste pesticide u cilju edukacije;</p>	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u 2021. godini nijesu vršene zajedničke edukacije, već je sa fitosanitarnim inspektorima vršena obuka “jedan na jedan” u direktnoj saradnji; – saradnja je planirana za 2022. godinu; <p>2022: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – U nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama gradske Opštine Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je zajednička obuka sa lokalnom savjetodavnom službom korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja; –
<p>5.3.6 službene kontrole ovlašćenih lica za sprovođenje specijalističkog kursa;</p>	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO:</p> <p>Izvršena je jedna provjera vršenja stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja koju je vršio Biotehnički fakultet 04. i 05. decembra 2021. godine, a ispit 12. decembra 2021.godine. Izvršen je intervju sa 3 polaznika, koji su položili ispit dobili su sertifikate i legitimacije.</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU:</p> <p>Nije vršena provjera vršenja stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašćen da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Do kraja 2022. godine ukupno 77 lica je</p>

			pohađalo obuku što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka u Registru oko 80% od ciljane grupe. Zbog situacije izazvane cyber napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i "gubitka" edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs.
5.3.7 redovno ažuriranje baze podataka i objava na internet stranici Uprave o korisnicima pesticida sa završenim specijalističkim kursom;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> Registar nije ažuriran jer nijesu bile sprovedene obuke u 2021. godini <p>https://ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/Registri/</p> <p>2022: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> Registar nije ažuriran jer nijesu bile sprovedene obuke u 2022. godini
5.3.8 program monitoringa održive upotrebe pesticida;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2021. godinu Sl. list CG br. 85/2022; izvršen pregled skladišta na imanjima proizvođača i date smjernice - 153 gazdinstva; <p>Primjer popunjene kontrolne liste sa određenim stepenom rizika</p> <p>2022: REALIZOVANO:</p> <p>Bezbednost korisnika sredstava za zaštitu bilja (poljoprivrednih proizvođača i njihovih radnika) važan su dio održive i pravilne upotrebe pesticida kroz primjenu preventivnih mjera zaštite i kroz pravilno rukovanje. Korisnici često ne poštuju bezbjedonosne, zaštitne i higijenske mjere, naročito u oblastima sa visokim temperaturama, gdje nošenje zaštitne opreme može biti neugodno. Pravilna primjena propisanih mjera, pravilno rukovanje sredstvima za zaštitu bilja smanjuje rizike koje</p>

			<p>nosi primjena sredstava za zaštitu bilja i osigurava bezbjednost korisnika. Usvojen je i realizovan Program monitoringa kroz praćenje transporta, skladištenja, pripreme za upotrebu, upotrebe, vođenja evidencija, pa i rezidua pesticida kroz primjenu kontrolne liste.</p> <p>U periodu od februara do decembra izvršen je obilazak preko 202 gazdinstava koji gaje povrće i voće.</p>
			
5.4 USPOSTAVLJEN I UNAPRJEĐEN SISTEM ZA UREĐAJE ZA PRIMJENU PESTICIDA			
5.4.1 edukacije lica koja se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo kako bi krajnji korsnik dobio profesionalni savjet o upotrebi i održavanju uređaja;	BF ZM	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: NE REALIZOVANO: Zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 u 2021. godini nije bilo moguće organizovati edukacije lica koja se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo.
			2022: REALIZOVANO: Izvršene dvije edukacije lica koja se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo.
5.4.2 izrada preporuke za subjekte koji se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo u dijelu davanja informacija o izboru uređaja, skladištenju, pripremi za rad, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom, kao i o obaveznoj	MPSV UBHVFP BF ZM	IV 2022	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: REALIZACIJA U TOKU – izrada preporuke za subjekte koji se bave prometom uređaja za upotrebu pesticida na malo u dijelu davanja informacija o izboru uređaja, skladištenju, pripremi za rad, upotrebi, ličnoj zaštitnoj opremi i upravljanju otpadom, kao i o obaveznoj pregleda i sertifikacije uređaja;

dinamici pregleda i sertifikacije uređaja;			
5.4.3 javni poziv za dobijanje ovlaštenja za pregled uređaja za primjenu pesticida;	Uprava	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u skladu sa Programom fitosanitarnih mjera za 2021. godinu koji je objavljen u Sl. listu CG broj 81/2021, za Komponentu 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida prijavila se jedna institucija koja je ispunjavala propisane uslove; – IPC Tehnopolis, posjeduje AAMS – Salvarani opremu za testiranje tehničke ispravnosti mehanizacije (Oprema u vrijednosti od 61.370,00 EUR je obezbijeđena kroz komponentu IPA 2016.) i koja se koristi za aplikaciju sredstava za zaštitu bilja, dostavljeni su uslovi po kojima treba da se postupi u cilju dobijanja ovlaštenja za vršenje stručnih poslova; – nakon ispunjenja uslova i angažovanja stručnog lica, dobijeno je ovlaštenje br. 04-309/21-UPI-5089/2 od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za obavljanje stručnih poslova; – monitoring uređaja za upotrebu pesticida sproveo je Inovaciono Preduzetnički Centar Tehnopolis – Nikšić; <p>2022: REALIZOVANO:</p> <p>U skladu sa programom fitosanitarnih mjera za 2022. godinu koji je objavljen u Sl. listu br. 28/2022, za komponentu 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida prijavila se jedna institucija koja je ispunjavala propisane uslove IPC Tehnopolis, posjeduje AAMS – Salvarani opremu za testiranje tehničke ispravnosti mehanizacije koja se koristi za aplikaciju sredstava za zaštitu bilja.</p>
5.4.4 uspostavljanje sistema redovnih pregleda uređaja za primjenu pesticida koji su u upotrebi, u ovlaštenim ispitnim stanicama, kao i redovnu kalibraciju i tehničke kontrole ispravnosti uređaja za primjenu pesticida prije primjene pesticida;	UBHVFP BF Ovlašćene institucije	IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p>
5.4.5 službene kontrole kvaliteta i savjeta	Uprava	IV 2021	<p>2021. REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kroz program fitosanitarnih mjera za 2021. godinu propisano je da se testira ispravnost 20 uređaja.

informacija o upotrebi uređaja za primjenu pesticida;

IV
2022
IV
2023
IV
2024
IV
2025

Ovakav vid pregleda se do sada nije sprovodio u Crnoj Gori.

- mapirani su poljoprivredni proizvođači uzimajući u obzir sljedeće faktore:
 - ✓ poljoprivrednu površinu;
 - ✓ zastupljenost na tržištu;
 - ✓ obim prometa;
 - ✓ kao i sistem rangiranja u skladu sa potencijalnim nivoom rizika.
- pregledano je 20 traktorskih prskalica i atomizera.
- na osnovu dobijenih rezultata testiranih prskalica, može se konstatovati da generalno stanje uređaja nije zadovoljavajuće. Proizvođači su dobili instrukcije šta je neophodno da zamijene ili poprave na svojim uređajima kako bi oni bili tehnički ispravni.

Tabela 2. Vizuelni pregled uređaja

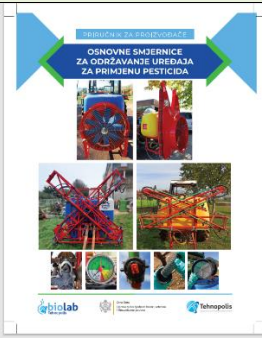

Radni dijelovi uređaja	Pojavljivanje	Bez defekta	Manji defekti	Kršni defekti
1. ulazno sito	☒	☒	☐	☐
2. mješalac	☒	☒	☐	☐
3. rezervoar zapremine 440 l graducija 501	☒	☐	☐	☒
4. dodatni rezervoar za miješanje zapremine / graducija /	/	☐	☐	☐
5. crijeva i spojevi	☒	☐	☐	☒
6. rasprskivači broja dizni 16	☒	☐	☒	☐
7. filteri	☒	☒	☐	☐
8. krila prskalice	☒	☐	☒	☐
9. mjerac zapremine	/	☐	☐	☐
10. mjerni instrumenti	☒	☒	☐	☐
11. manometar	☒	☐	☒	☐
12. oprema za čišćenje rezervoara	/	☐	☐	☐
13. zaštita kardanskog vratila	☒	☒	☐	☐

2022. REALIZOVANO:

-kroz Program fitosanitarnih mjera za 2022. godinu propisano je da se testira ispravnost 50 uređaja.

-Pregledano je 50 uređaja. Najveći broj uređaja nije imao manometar sa adekvatnom graduacijom, samim tim je bilo spriječeno dalje ispitivanje uređaja. Takođe, proizvođači ne vode brigu o čistoći uređaja, te je ovim testiranjem evidentirano dosta ostataka od pesticida na istim. Prilikom rada na terenu i u razgovoru sa poljoprivrednim proizvođačima zapažen je visok nivo neinformisanosti o značaju ispravnosti uređaja za aplikaciju pesticida.

Nakon sprovedenog Monitoringa, ustanovljeno je da stanje uređaja za aplikaciju pesticida u Crnoj Gori nije na zadovoljavajućem nivou. Kod većine uređaja detektovane su veće nepravilnosti koje direktno utiču na nekontrolisano i neravnomjerno nanošenje pesticida, i

			<p>iznesen je zaključak da je neophodno nastaviti sa sprovođenjem Monitoringa uređaja za upotrebu pesticida i u 2022. godini, sa proširenim obimom testiranja.</p>
<p>5.4.6 nastavak edukacije lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida;</p>	<p>UBHVFP MZ IJZ ZM MPŠV MEPPU</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kroz program fitosanitarnih mjera za 2021. godinu propisano je da se testira ispravnost 20 uređaja na 20 poljoprivrednih gazdinstava na kojima je i vršena edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida. <p>2022: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kroz program fitosanitarnih mjera za 2022. godinu propisano je da se testira ispravnost 50 uređaja na 20 poljoprivrednih gazdinstava na kojima je i vršena edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida.

5.4.7 zajednički rad administracije i savjetodavnih službi kod lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida u cilju edukacije;	MPŠV MPŠV- DSPOBP UBHVFP ZM	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 nije u 2021. godini nije bilo moguće organizovati zajednički rad administracije i savjetodavnih službi kod lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida u cilju edukacije; – na 20 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida; <p>2022: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na 50 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija lica koja koriste uređaje za primjenu pesticida;
5.4.8 uspostavljanje službenih kontrola uređaja za primjenu pesticida;	MPŠV UBHVFP BF ZM	IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p>
5.4.9 monitoring uređaja za upotrebu pesticida;	UBHVFP Ovlašćene institucije	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021. REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida je objavljen u "Službenom listu CG", br. 17/2020 od 17.3.2020. godine; – ovim programom prenešena su pravila za funkcionisanje opreme za upotrebu sredstava za zaštitu bilja u skladu sa Aneksom II Direktive/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. oktobra 2009. kojom uspostavlja okvir za akciju Zajednice da se postigne održivo korišćenje pesticida; – kroz program za 2021. godinu propisano je da se testira ispravnost 20 uređaja; <p>2022. REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Objavljen Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2022. godinu u Sl. listu CG br. 52/2022;

				<ul style="list-style-type: none"> – Pregledano je 50 uređaja. Nakon sprovedenog Monitoringa, ustanovljeno je da stanje uređaja za aplikaciju pesticida u Crnoj Gori nije na zadovoljavajućem nivou. Kod većine uređaja detektovane su veće nepravilnosti koje direktno utiču na nekontrolisano i neravnomjerno nanošenje pesticida, i iznesen je zaključak da je neophodno nastaviti sa sprovođenjem Monitoringa uređaja za upotrebu pesticida i u 2023. godini, sa proširenim obimom testiranja.
5.5 PROMOVISANJE I PRIMJENA NAČELA INTEGRALNE ZAŠTITE BILJA I NAČELA DOBRE POLJOPRIVREDNE PRAKSE				
5.5.1 izrada pravila za integralnu zaštitu bilja po biljnim vrstama;	MPSV MPŠV- DSPOBP BF UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZOVANO:	<ul style="list-style-type: none"> – Program integralne zaštite bilja – citrusi, br. 04/1-309/21-3664/2 od 14.09.2021. godine; Integralna zaštita bilja vrši se racionalnom upotrebom kombinacije bioloških, biotehnoloških, hemijskih i drugih mjera, uz ograničenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, neophodnih za održavanje populacije štetnih organizama na nivou koji ne izaziva ekonomski neprihvatljivu štetu ili gubitak. Integralna zaštita bilja obuhvata mjere zaštite bilja, kroz smanjenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja uz prednost primjene nehemijskih metoda zaštite bilja, koje se zasnivaju na agronomskim tehnikama ili fizičkim, mehaničkim ili biološkim metodama suzbijanja štetnih organizama. Prilikom smanjene upotrebe sredstava za zaštitu bilja koriste se ona sredstva za zaštitu bilja, koja imaju najmanji rizik za zdravlje ljudi i životnu sredinu.
				 <p style="text-align: center; font-size: small;">Simptomi antraknoze citrusa na granicama mandarine</p>
			2022: REALIZOVANO:	<ul style="list-style-type: none"> – U 2022. godini sproveden je Program integralne zaštite bilja – krompir. – Integralna zaštita bilja vrši se racionalnom upotrebom kombinacije bioloških, biotehnoloških, hemijskih i drugih mjera za uzgoj bilja, uz ograničenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, neophodnih za održavanje populacije štetnih organizama na nivou koji ne izaziva ekonomski neprihvatljivu štetu ili gubitak. Integralna zaštita bilja obuhvata mjere zaštite bilja, kroz smanjenu upotrebu sredstava za zaštitu bilja uz prednost primjene nehemijskih metoda zaštite bilja, koje se zasnivaju na agronomskim tehnikama ili fizičkim, mehaničkim ili biološkim metodama suzbijanja štetnih organizama. Prilikom smanjene upotrebe sredstava za zaštitu bilja koriste se ona

			<p>sredstva za zaštitu bilja, koja imaju najmanji rizik za zdravlje ljudi i životnu sredinu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integralna zaštita bilja se sprovodi na krompiru, radi suzbijanja biljnih bolesti kao što su: plamenjača krompira, crna pjegavost, siva trulež krtola, bijela noga, obična krastavost, crna noga kao i kod virusa na krompiru. - U proizvodnji neophodno je primjenjivati odgovarajuće mjere zaštite, a jedna od glavnih je primjena sredstava za zaštitu bilja (pesticida). Sredstva za zaštitu bilja moraju se primjenjivati pravilno, jer u suprotnom može doći do negativnih posljedica kao što su rezidue odnosno ostaci aktivnih supstanci u dobijenim poljoprivrednim proizvodima, a moguć je i negativan uticaj na zdravlje ljudi i životnu sredinu. - Tokom 2022. godine praćeno je zdravstveno stanje proizvodnje krompira na tri proizvodne parcele u Opštini Tuzi. Jedna parcela se nalazila na lokalitetu Sukuruć, a preostale dvije na lokalitetu Podhum. Prilikom obilaska poljoprivrednih proizvođača uočene su sledeće nepravilnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Nepravilno odlaganje upotrebljene ambalaže od sredstava za zaštitu bilja, - Na jednom lokalitetu uočena je ambalaža od herbicida koja je bila na stranom jeziku, - Primjena insekticida u cilju suzbijanja krompirove zlatice bila je nepravilna, jer je obavljena u periodu pojave imaga i polaganja jaja i ovu informaciju su dobili u poljoprivrednoj apoteci, - Da bi insekticidi bili efikasni u suzbijanju krompirove zlatice neophodno ih je upotrijebiti kada se larve ispile barem 80% iz jaja, - Neophodno je primjenjivati sredstva za zaštitu bilja koja su registrovana za tu namjenu, - Zbog pojave druge generacije krompirove zlatice tokom vegetacije neophodno je posebnu pažnju usmjeriti na njeno suzbijanje prve generacije i vođenja računa o karenci prilikom suzbijanja druge generacije, - Plamenjača krompira nije predstavljala veliki problem u gajenju krompira, ali u zavisnosti od godine i uslova koji vladaju neophodno je prilagoditi primjenu fungicida uslovima spoljašnje sredine, - „Crna noga“ krompira je oboljenje koje se teško suzbija i neophodno je preduzimati sve mjere koje sprečavaju njenu pojavu. Posebno je važno koristiti zdrav sadni materijal, a sjemenske krtole ne treba sjeći, - Pošto je krajem ove godine u Tuzima otvorena fabrika za proizvodnju čipsa, stekli su se uslovi da poljoprivredni proizvođači imaju siguran otkup, pa je zbog toga neophodno pratiti proizvodnju krompira i tokom iduće godine. - Tokom obilaska sa svih lokaliteta uzet je jedan kilogram krompira i odnesen u Centar za
--	--	--	--

			<p>ekotoksikološka ispitivanja (CETI) na analizu na prisustvo pesticidnih aktivnih materija.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nakon obavljene analize u dostavljenim izvještajima je navedeno da ni u jednom uzorku nije nađena ni jedna aktivna materija.
			
5.5.2 ažuriranje pravilnika za integralnu zaštitu bilja;	MPŠV MPŠV- DSPOBP BF UBHVFP	IV 2023	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.5.3 ažuriranje pravilnika za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida;	MPŠV MPŠV- DSPOBP BF UBHVFP	IV 2022	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: REALIZACIJA U TOKU <ul style="list-style-type: none"> – pripremljene izmjene i dopune pravilnik za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida;
5.5.4 izrada pravila za dobru praksu za upotrebu pesticida na javnim površinama;	MPŠV BF UBHVFP	IV 2023	2021. NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
			2022. NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
5.5.5 izrada vodiča za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida;	MPŠV MPŠV- DSPOBP BF UBHVFP	IV 2022	2021. NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
			2022: REALIZACIJA U TOKU <ul style="list-style-type: none"> – pripremljen vodič za dobru poljoprivrednu praksu za upotrebu pesticida;
5.5.6 zajednički rad administracije i savjetodavnih službi za promovisanje integralne zaštite bilja;	MPŠV MPŠV- DSPOBP UBHVFP	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZACIJA U TOKU:
			<ul style="list-style-type: none"> – zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 nije u 2021. godini nije bilo moguće organizovati zajednički rad administracije i savjetodavnih službi za promovisanje integralne zaštite bilja; – na 20 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija proizvođača o pravilima integralne zaštite bilja;
			2022: REALIZACIJA U TOKU:

			– 15 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija proizvođača o pravilima integralne zaštite bilja krompira;
5.5.7 uspostavljanje službenih kontrola za integralnu zaštitu bilja;	uprava	IV	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
		2023 IV 2024 IV 2025	2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.5.8 obuke savjetodavne službe;	MPŠV MPŠV- DSPOBP UBHVFP BTSF TAIEX	IV	2021: REALIZACIJA U TOKU:
		2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	– zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 nije u 2021. godini nije bilo moguće organizovati zajednički rad administracije i savjetodavnih službi za promovisanje integralne zaštite bilja; – na 20 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija proizvođača o pravilima integralne zaštite bilja;
			2022: REALIZACIJA U TOKU: – 15 poljoprivrednih gazdinstava vršena je edukacija proizvođača o pravilima integralne zaštite bilja krompira;
5.6 USPOSTAVLJENI USLOVI ZA PRIMJENU PESTICIDA NA OSNOVU PROGNOZE POJAVE ŠTETNIH ORGANIZAMA			
5.6.1 formiranje izvještajno-prognozne službe radi blagovremenog upozoravanja držaoca bilja o pojavi štetnih organizama i davanja preporuka za njihovo suzbijanje;	MPŠV UBHVFP ZHMS	I 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.6.2 promovisanje izvještajno-prognoznih poslova;	MPŠV MPŠV- DSPOBP UBHVFP	I 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
		II 2025 III 2025 IV 2025	2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
5.6.3 zajednički rad administracije i savjetodavnih službi za promovisanje izvještajno-prognoznih poslova;	MPŠV MPŠV- DSPOBP UBHVFP	IV	2021: REALIZACIJA U TOKU:
		2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	– pripremljen plan obuka za 2022. godinu; 2022: REALIZACIJA U TOKU: – realizovan zajednički rad na 7 gazdinstava;

			 <p>– pripremljen plan rada za 2023. godinu;</p>
5.7. SMANJENJE NEGATIVNOG UTICAJA PESTICIDA NA ZDRAVLJE LJUDI			
5.7.1 nastavak edukacije lica koja koriste pesticide;	UBHVFP MZ MER IJZ	IV 2021	2021: NE REALIZOVANO: Zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 u 2021. godini nije bilo moguće organizovati edukacije lica koja koriste pesticide.
		IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2022: REALIZOVANO: Zbog situacije izazvane cyber napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs za upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Intenzivno se radilo na obnovi i inoviranju materijala za obuku. Dodatno, radilo se na pripremi idejnog rješenja za povezivanje legitimacija korisnika sa poljoprivrednim apotekama, Upravom i Monstatom. U nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama gradske Opštine Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je obuka korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja.
			
5.7.2 promovisanje upotrebe lične zaštitne opreme za lica koja koriste pesticide;	MPŠV MER MPŠV- DSPOBP UBHVFP	I 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
		II 2025 III 2025 IV 2025	2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
5.7.3 usvajanje i sprovođenje monitoringa rezidua pesticida u hrani;	UBHVFP CETI	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	2021: REALIZOVANO: – Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2021. godinu je objavljen u "Službenom listu CG", br. 84/2021 od 2.8.2021. godine. U ovaj program prenešena je Implementaciona Uredba Komisije (EU) br. 2020/585 od 27. aprila 2020. godine o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole Unije za 2021., 2022. i 2023. godinu kako bi se obezbijedila usaglašenost sa maksimalnim nivoima rezidua pesticida u i na hrani

			<p>biljnog i životinjskog porijekla i procijenila izloženost potrošača reziduama pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla (<i>Commission Implementing Regulation (EU) 2020/585 of 27 April 2020 concerning a coordinated multiannual control programme of the Union for 2021, 2022 and 2023 to ensure compliance with maximum residue levels of pesticides and to assess the consumer exposure to pesticide residues in and on food of plant and animal origin</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzeto je ukupno 153 uzoraka od čega 4 nijesu odgovarala propisanim; – detaljni pregled dat je u tački 12 ovog Izvještaja.
			<p>2022: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2022. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 57/22. – U ovaj program prenešena je Implementaciona Uredba Komisije (EU) br. 2020/585 od 27. aprila 2020. godine o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole Unije za 2021., 2022. i 2023. godinu kako bi se obezbijedila usaglašenost sa maksimalnim nivoima rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla i procijenila izloženost potrošača reziduama pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla. – Uzeto je ukupno 125 uzoraka od čega 5 uzoraka nijesu odgovarala propisanim vrijednostima. – Detaljni pregled dat je u tački 12 ovog izvještaja
5.7.4 izvještavanje o monitoringu rezidua pesticida u hrani;	UBHVFP CETI	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvještaj je objavljen na web stranici Uprave: https://ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/izvjestaji/ https://ubh.gov.me/vijesti/245050/OBAVJEsTENJE-Uzorkovanje-po-Programu-monitoringa-rezidua-pesticida-u-i-na-hrani-biljnog-i-zivotinjskog-porijekla.html
	UBHVFP		<p>2022: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvještaj za 2022. zbog cyber napada nije mogao biti objavljen na web stranici Uprave; - u toku je revitalizacija internet stranice Uprave; <p>2021: REALIZOVANO:</p>

5.7.5 sprovođenje i izvještavanje o trovanjima izazvanih upotrebom pesticida;	MZ IJZ	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>– 6 otpusta sa šifrom T 60 za prethodnu godinu (2020);</p> <p>2022: REALIZOVANO:</p> <p>– 3 otpusta sa šifrom T 60 za 2022. godinu;</p>
5.8 SMANJENJE RIZIKA OD UPOTREBE PESTICIDA NA ŽIVOTNU SREDINU			
5.8.1 nastavak edukacije lica koja koriste pesticide;	UBHVFP MEPPU AZŽS	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	<p>2021: NE REALIZOVANO:</p> <p>– Zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 u 2021. godini nije bilo moguće organizovati edukacije lica koja koriste pesticide.</p> <p>2022: REALIZOVANO:</p> <p>Zbog situacije izazvane cyber napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs za upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Intenzivno se radilo na obnovi i inoviranju materijala za obuku. Dodatno, radilo se na pripremi idejnog rješenja za povezivanje legitimacija korisnika sa poljoprivrednim apotekama, Upravom i Monstatom.</p> <p>U nedostatku organizovanih obuka, a u cilju realizacije Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida i realizacije Programa fitosanitarnih mjera, u prostorijama gradske Opštine Tuzi 14. aprila 2022. godine, održana je obuka korisnika za upotrebu sredstava za zaštitu bilja.</p>
5.8.2 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: -pčele;	MPŠV UBHVFP BF FB CETI NVO	I 2023	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:</p>
5.8.3 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje	MPŠV UBHVFP FB CETI NVO	IV 2023	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU</p> <p>2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:</p>

negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: -ptice;			
5.8.4 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: - ribe;	MPŠV UBHVFP FB CETI NVO	I 2024	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU: 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
5.8.5 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida: -vode;	MPŠV UBHVFP FB CETI NVO ZHMS UV	IV 2024	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU: 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
5.8.6 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida: -zemljište;	MPŠV UBHVFP BF FB CETI NVO	I 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU: 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
5.8.7 izrada i objava pravila za unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz smanjenje negativnih uticaja pesticida na određene neciljane organizme: -drugi neciljani organizmi;	MPŠV UBHVFP BF FB CETI NVO	IV 2025	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU: 2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:
5.8.8 izrada i objava monitoringa rezidua pesticida u životnoj sredini:	UBHVFP MPŠV MEPPU AZŽS CETI	IV 2021 I 2022 I 2023 I 2024	2021. REALIZOVANO: – Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2021. godinu je objavljen u "Službenom listu CG", br. 85/2021 od 4.8.2021. godine;

<p>-podzemnih voda -površinskih voda -vode za piće</p>	<p>UV ZHMS IJZ</p>	<p>I 2025</p>	<p>– Ispitivanje voda Skadarskog jezera na sadržaj pesticida je sproveo CETI u sklopu planiranih aktivnosti tokom realizacije projekta pod nazivom “Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja”. Projekat je finansiran od strane Evropske Unije u kome je CETI lider partner. Realizovane su dvije kampanje uzorkovanja vode i sedimenta (u toku je analiza ribe). Rezultati analize pokazuju neophodnost praćenja određenih segmenata na sadržaj rezidua sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>2022: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2022. godinu objavljen je u Sl. listu CG br. 52/2022; – Uticaj upotrebe pesticida na životnu sredinu je jedna od aktivnosti utvrđena propisima koji uređuju vode, zaštitu prirode i otpad i aktivnosti utvrđene drugim propisima koji se odnose na vode, a imaju indirektnu vezu sa upotrebom pesticida; – Izvori zagađenja odnose se na sve izvore kontaminacije, pa i na nepravilnu pripremu, curenje ili isticanje sredstava za zaštitu bilja, kao i na nepravilno ispiranja ambalaže, prosipanje tokom pripreme, čišćenja ili na nepropisno odlaganje preostale količine radnog rastvora; – Radi očuvanja voda potrebno je voditi računa o zaštita izvorišta površinske i podzemne vode a naročito o: <ul style="list-style-type: none"> ✓ područjima izvorišta površinske i podzemne vode za javno vodosnabdijevanje koja moraju biti zaštićena od namjernog ili slučajnog zagađivanja i drugih uticaja koji mogu nepovoljno djelovati na izdašnost izvorišta i na zdravstvenu ispravnost vode (zone sanitarne zaštite); ✓ zaštititi izvorišta površinske i podzemne vode; ✓ sanitarnoj zaštiti izvorišta za javno vodosnabdijevanje na kojem su određene zone zaštite, i to: šira zona zaštite, uža zona zaštite i zona neposredne zaštite; ✓ zoni sanitarne zaštite izvorišta koja se određuje u skladu sa hidrološkim, hidrogeološkim i drugim svojstvima zemljišta i slivnih područja i predviđenim načinom njihove upotrebe u skladu sa Pravilnikom o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama ("Službeni list CG", broj 66/09); ✓ zabrani upotrebe pesticida u i zoni zaštite (zona neposredne zaštite) za sve tipove izvorišta; ✓ zabrani upotrebe pesticida u II zoni zaštite (uža zona zaštite) za izvorišta u zbijenim i karstnim izdanima, a kod zahvata iz akumulacija i jezera njihova upotreba svedena na ograničenu upotrebu lako razgradivih pesticida.
---	----------------------------	---------------	--

			<p>– Tokom 2022. godine, rađen je monitoring 48 podzemnih voda:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ izvorišta/izdani (14), ✓ kopanih bunara (8) ✓ novih bušotina (23). <p>Vode nekih od njih se koriste (8 bunara i 12 izvorišta/izdani) ili su u planu da se koriste za zahvatanje voda za ljudsku upotrebu.</p> <p>– Od zagađujućih supstanci rađeni su metali: Pb, Cd i Hg, zatim As i pesticidi (176 supstanci ove grupe)</p> <p>– Tabela: Pregled konc. zagađujućih supstanci u podzemnim vodama u 2022.</p> <table border="1" data-bbox="751 564 1369 1430"> <thead> <tr> <th>Red broj</th> <th>2022.g. profil</th> <th>arsen µg/l</th> <th>kadmijum µg/l</th> <th>olovo µg/l</th> <th>živa µg/l</th> <th>pesticide µg/l</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1.</td><td>Sveti Đorđe</td><td>0,66</td><td><0.10</td><td>0,28</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>2.</td><td>Gač</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>3.</td><td>Lisna bori</td><td>1,60</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>4.</td><td>Kajnak</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>5.</td><td>Popovići</td><td>0,44</td><td><0.10</td><td>1,70</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>6.</td><td>Velje oko</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>7.</td><td>Orahovo polje</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>8.</td><td>Sjenokos</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>9.</td><td>Podgorska vrela</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>10.</td><td>Reževića Rijeka</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>11.</td><td>Budva kod škole</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>12.</td><td>Jaz</td><td>1,90</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>13.</td><td>Risanska špilja</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>14.</td><td>Goljemadi</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>15.</td><td>Kaluderovo oko</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>16.</td><td>Bolje sestre-bušotina</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>17.</td><td>Bolje sestre-izdan</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>18.</td><td>Plantaže</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>19.</td><td>Ušće Cijevne</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>20.</td><td>Cemovsko polje</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>21.</td><td>Ribnička vrela</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>22.</td><td>Zagorič</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>23.</td><td>Bioče</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>24.</td><td>Mareza</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td>0,29</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>25.</td><td>Vučji studenac</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>26.</td><td>Radovče</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>27.</td><td>Gostilj</td><td>0,45</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>28.</td><td>Vranj</td><td>1,10</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>29.</td><td>Drešaj</td><td>2,40</td><td><0.10</td><td>0,29</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>30.</td><td>Trgaj</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td>0,32</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>31.</td><td>Vuksanlekići</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>32.</td><td>Cevo</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>33.</td><td>Vidrovan</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>34.</td><td>Riječani</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>35.</td><td>Zaljutnica</td><td>0,26</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>36.</td><td>Šavnik kod škole</td><td>0,29</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>37.</td><td>Glava Šavnika</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>38.</td><td>Mateševo</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>39.</td><td>Ravnjak</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>40.</td><td>Gojakovića vrela</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>41.</td><td>Bijelo Polje</td><td>0,25</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>42.</td><td>Vrelo Bistrice</td><td>0,86</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>43.</td><td>Manastirsko vrela</td><td>0,86</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>44.</td><td>Vrelo Ibra</td><td>0,32</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>45.</td><td>Alpašini izvori</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>46.</td><td>Vrelo Breznice</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>47.</td><td>Zmajevac</td><td><0.20</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> <tr><td>48.</td><td>Pljevlja</td><td>0,59</td><td><0.10</td><td><0.20</td><td><0.05</td><td><LOQ</td></tr> </tbody> </table>	Red broj	2022.g. profil	arsen µg/l	kadmijum µg/l	olovo µg/l	živa µg/l	pesticide µg/l	1.	Sveti Đorđe	0,66	<0.10	0,28	<0.05	<LOQ	2.	Gač	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	3.	Lisna bori	1,60	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	4.	Kajnak	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	5.	Popovići	0,44	<0.10	1,70	<0.05	<LOQ	6.	Velje oko	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	7.	Orahovo polje	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	8.	Sjenokos	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	9.	Podgorska vrela	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	10.	Reževića Rijeka	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	11.	Budva kod škole	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	12.	Jaz	1,90	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	13.	Risanska špilja	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	14.	Goljemadi	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	15.	Kaluderovo oko	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	16.	Bolje sestre-bušotina	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	17.	Bolje sestre-izdan	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	18.	Plantaže	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	19.	Ušće Cijevne	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	20.	Cemovsko polje	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	21.	Ribnička vrela	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	22.	Zagorič	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	23.	Bioče	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	24.	Mareza	<0.20	<0.10	0,29	<0.05	<LOQ	25.	Vučji studenac	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	26.	Radovče	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	27.	Gostilj	0,45	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	28.	Vranj	1,10	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	29.	Drešaj	2,40	<0.10	0,29	<0.05	<LOQ	30.	Trgaj	<0.20	<0.10	0,32	<0.05	<LOQ	31.	Vuksanlekići	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	32.	Cevo	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	33.	Vidrovan	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	34.	Riječani	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	35.	Zaljutnica	0,26	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	36.	Šavnik kod škole	0,29	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	37.	Glava Šavnika	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	38.	Mateševo	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	39.	Ravnjak	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	40.	Gojakovića vrela	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	41.	Bijelo Polje	0,25	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	42.	Vrelo Bistrice	0,86	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	43.	Manastirsko vrela	0,86	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	44.	Vrelo Ibra	0,32	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	45.	Alpašini izvori	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	46.	Vrelo Breznice	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	47.	Zmajevac	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ	48.	Pljevlja	0,59	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ
Red broj	2022.g. profil	arsen µg/l	kadmijum µg/l	olovo µg/l	živa µg/l	pesticide µg/l																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
1.	Sveti Đorđe	0,66	<0.10	0,28	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2.	Gač	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
3.	Lisna bori	1,60	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
4.	Kajnak	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
5.	Popovići	0,44	<0.10	1,70	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
6.	Velje oko	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
7.	Orahovo polje	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
8.	Sjenokos	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
9.	Podgorska vrela	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
10.	Reževića Rijeka	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
11.	Budva kod škole	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
12.	Jaz	1,90	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
13.	Risanska špilja	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
14.	Goljemadi	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
15.	Kaluderovo oko	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
16.	Bolje sestre-bušotina	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
17.	Bolje sestre-izdan	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
18.	Plantaže	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
19.	Ušće Cijevne	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
20.	Cemovsko polje	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
21.	Ribnička vrela	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
22.	Zagorič	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
23.	Bioče	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
24.	Mareza	<0.20	<0.10	0,29	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
25.	Vučji studenac	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
26.	Radovče	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
27.	Gostilj	0,45	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
28.	Vranj	1,10	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
29.	Drešaj	2,40	<0.10	0,29	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
30.	Trgaj	<0.20	<0.10	0,32	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
31.	Vuksanlekići	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
32.	Cevo	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
33.	Vidrovan	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
34.	Riječani	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
35.	Zaljutnica	0,26	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
36.	Šavnik kod škole	0,29	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
37.	Glava Šavnika	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
38.	Mateševo	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
39.	Ravnjak	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
40.	Gojakovića vrela	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
41.	Bijelo Polje	0,25	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
42.	Vrelo Bistrice	0,86	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
43.	Manastirsko vrela	0,86	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
44.	Vrelo Ibra	0,32	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
45.	Alpašini izvori	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
46.	Vrelo Breznice	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
47.	Zmajevac	<0.20	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
48.	Pljevlja	0,59	<0.10	<0.20	<0.05	<LOQ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
<p>5.8.9 izrada i objava monitoringa zaštite ptica, pčela, riba i zemljišta od nepravilne upotrebe pesticida;</p>	<p>UBHVFP MEPPU AZŽS NVO</p>	<p>I 2022 I 2023 I 2024 I 2025</p>	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:</p> <p>2022: REALIZOVANO:</p> <p>– Kroz fizičko-hemijsku analizu organohlornih pesticida (aldrin, DDT, dieldrin, endrin, heptahlor, heksahlorobenzen (HCB), mireks, α-HCH, β-HCH) uzoraka poljoprivrednog zemljišta, sagledano je moguće zagađenje zemljišta uzrokovano neadekvatnom upotrebom sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>– U 2022. godini, od analiziranih uzoraka prisustvo navedenih grupa hemikalija nije prelazilo limite detekcije za ovu vrstu uzorka, izuzev u Pljevljima na lokaciji dječijeg igrališta u Skrelićevoj ulici, gdje je koncentracija heksahlorobenzena (HCB) 0.0042 mg/kg.</p>																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							

5.9. SMANJENJE NEGATIVNOG UTICAJA OTPADA KOJI NASTAJE UPOTREBOM PESTICIDA NA ŽIVOTNU SREDINU

<p>5.9.1 nastavak edukacije, lica koja koriste pesticide, o negativnom uticaju otpada koji nastaje upotrebom pesticida na životnu sredinu;</p>	<p>UBHVFP MEPPU AZŽS</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: NE REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zbog situacije izazvane epidemijom COVID19 u 2021. godini nije bilo moguće organizovati edukacije lica koja koriste pesticide o negativnom uticaju otpada koji nastaje upotrebom pesticida na životnu sredinu; <p>2022: REALIZOVANO</p> <ul style="list-style-type: none"> Otpad koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi postupa se na način kojim se sprječava negativan uticaj na životnu sredinu u skladu sa propisom kojim se uređuje otpad (rukovanje i skladištenje pesticida i zbrinjavanje njihove ambalaže i ostataka). Na osnovu Izveštaja o izvršenoj analizi postojećeg načina postupanja sa otpadom sa predlogom mjera za unapređenje i izvršenom revizijom o ispunjenosti uslova za upis u registre u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja i Uputstvom o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida. Mjera se odnosi na podizanje svijesti javnosti o problemu odlaganja otpada koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi. Tokom obilaska primjećene su i neke negativne pojave koje se uočavaju svake godine. Ovo se posebno odnosi na nenošenje zaštitene opreme tokom rada i bacanja ambalaže odnosno njenog neodlaganja na za to predviđeno mjesto. Na ovim pojavama se mora raditi i u budućnosti sve moguće mjere koje mogu spriječiti ovakve pojave preduzimati. Cilj je da se spriječi trovanje ljudi i zaštita životne sredine. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, finansirala je projekat po javnom pozivu „Upravljanje biljnim otpadom i otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja“. Ovaj javni poziv je podržan od strane šest NVO organizacija.
---	----------------------------------	--	--

			
<p>5.9.2 izrada pravila za dobru praksu za postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom pesticida radi zaštite životne sredine;</p>	<p>MPSV MEPPU AZŽS UBHVFP</p>	<p>IV 2023</p>	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU: 2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU:</p>
<p>5.9.3 uspostavljanje službenih kontrola objekata za promet pesticida radi pravilnog postupanja sa pesticidima isteklog roka i slično;</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO: U Crnoj Gori registrovano je 90 distributera za promet pesticida na malo. Provjera u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja se sprovodila u skladu sa Planom službenih kontrola i u skladu sa analizom rizika sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u oblasti postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja. U toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 32 kontrole u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola nijesu utvrđene nepravilnosti.</p> <div data-bbox="747 1627 1412 1816" style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>PREDUZEĆE ZA SANITARNU I EKOLOŠKU ZAŠTITU, PROIZVODNJU, TRGOVINU I UVOZ-IZVOZ SA P.O. Stara raskrsnica h.b. 85000 Bar Tel./fax.: 00 382 30 346 232; 00 382 346 233 e-mail: hemosan@t-com.me; web: hemosan.info PIB: 02160102; PDV: 80/31-00092-1 Ž.R.: 560-2522-21 Universal Capital banka AD Podgorica</p> </div>

			<p>Poštovani,</p> <p>Shodno Zakonu o zaštiti životne sredine, u prilogu Vam dostavljamo dokaz o uništenju otpadnih hemikalija (sredstva za zaštitu bilja), koje ste predavali u sledećem period:</p> <p>➤ 03.03.2021. godine prihvaćena količina 19,8 kg</p> <p>Uništenje je izvršeno u spalionici Wien Energie GmbH, Thomas Klestilplatz, A-1030 Wien, Austrija.</p> <p>U Baru, 13.12.2021. godine</p> <p>S poštovanjem,</p> <p>Dostavljeno: - Naslovu -a/a</p> <p style="text-align: right;"> Generalni Direktor Ljiljana Nikitović </p>
<p>5.9.4 uspostavljanje službenih kontrola lica koja koriste pesticide u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja;</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2022: REALIZOVANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - U Crnoj Gori registrovano je 98 distributera za promet pesticida na malo. Provera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida na malo se sprovodi u skladu sa posebnim Programom u skladu sa analizom rizika, na osnovu dosadašnjih dokaza o utvrđenim nepravilnostima sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u prometu pesticidima u objektima za promet sredstava za zaštitu bilja u pogledu kadra i opreme kroz primjenu kontrolne liste. - U toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora u izvršenim kontrolama u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola utvrđen je određen broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere. <p>2021: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na 20 poljoprivrednih gazdinstava vršena je kontrola lica koja koriste pesticide u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja; - U toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere. <p>Ambalaža nakon upotrebe pesticida odbačena u životnu sredinu</p> <div style="text-align: center;"> </div>

2022: REALIZACIJA U TOKU:

- na 17 poljoprivrednih gazdinstava vršena je kontrola lica koja koriste pesticide u smislu kontrole postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom sredstava za zaštitu bilja;
- U toku kontrola utvrđen je veći broj nepravilnosti za čije otklanjanje su izrečene odgovarajuće mjere.

Nepropisno postupanje sa sredstvima za zaštitu bilja na gazdinstvu.

5.10. UNAPRJEĐENJE POSTUPKA PRIKUPLJANJA I OBRADE PODATAKA O PESTICIDIMA AKTIVNOSTI

5.10.1 edukacije lica koja se bave prometom pesticida o vođenju

UBHVFP
US

**IV
2021
IV
2022**

2021: REALIZOVANO:

Na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore –

<p>propisanih evidencija dostavljanju propisanih podataka;</p>	<p>i</p>	<p>IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>Biotehnički fakultet od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je organizovao online specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Predavanja su održana 04. i 05. decembra 2021. godine, a ispit 12. decembra 2021.godine. Kurs je pohađao 21 polaznik, a svi koji su položili ispit dobili su sertifikate i legitimacije.</p> <p>2022: REALIZOVANO: Na osnovu Ugovora o vršenju stručnih poslova edukacije lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja između Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Univerziteta Crne Gore – Biotehnički fakultet, od 16.03.2017. godine, broj 32/17-0101-796, Biotehnički fakultet je ovlašćen da organizuje specijalistički kurs lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja. Do kraja 2022. godine ukupno 77 lica je pohađalo obuku što u odnosu na 95 poljoprivrednih apoteka u Registru oko 80% od ciljane grupe. Zbog situacije izazvane <i>cyber</i> napadom na informatičku infrastrukturu odnosno vladine servere, i “gubitka” edukativnog materijala i podataka o prijavama nije bilo moguće organizovati specijalistički kurs.</p>
<p>5.10.2 izrada vodiča za subjekte koji se bave prometom pesticida o vođenju propisanih evidencija dostavljanju propisanih podataka o pesticidima;</p>	<p>UBHVFP US</p>	<p>IV 2022</p>	<p>2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: REALIZACIJA U TOKU - pripremljen nacrt vodiča za subjekte koji se bave prometom pesticida o vođenju propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima;</p>
<p>5.10.3 službene kontrole vođenju propisanih evidencija dostavljanju propisanih podataka o pesticidima;</p>	<p>UBHVFP</p>	<p>IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025</p>	<p>2021: REALIZOVANO: U Crnoj Gori registrovano je 90 distributera za promet pesticida na malo. Provjera u smislu kontrole vođenja propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima se sprovodila u skladu sa Planom službenih kontrola i u skladu sa analizom rizika sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja u oblasti vođenja propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka. U toku 2021. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 32 kontrole u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola nijesu utvrđene nepravilnosti.</p> <p>2022: REALIZOVANO: U Crnoj Gori registrovano je 98 distributera za promet pesticida na malo. Provjera u smislu kontrole vođenja propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka o pesticidima se sprovodila u skladu sa Planom službenih kontrola i u skladu sa analizom rizika sa ciljem utvrđivanja stvarnog</p>

			stanja u oblasti vođenja propisanih evidencija i dostavljanju propisanih podataka. U toku 2022. godine od strane fitosanitarnih inspektora izvršeno je 98 kontrola u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, u toku kontrola nijesu utvrđene nepravilnosti.
5.10.4 unaprjeđenje sistema dostavljanja podataka od strane lica zaduženih za dostavljanje podataka Upravi i povezivanje sa izvještavanjem Uprave za statistiku;	UBHVFP US	IV 2022	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU 2022: REALIZACIJA U TOKU: Za unaprjeđenje sistema dostavljanja podataka od strane lica zaduženih za dostavljanje podataka Upravi i povezivanje sa izvještavanjem Uprave za statistiku zatražena je pomoć EU preko IPA Projekta.
5.10.5 pilot projekat za upotrebu bar kodova na legitimacijama korisnika pesticida radi povezivanja prometa (prodaje) sa upotrebom;	UBHVFP US Subjekti upisani u Registar za promet pesticida na malo	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	REALIZACIJA U TOKU: – kao preduslov za uspostavljanje sistema upotrebe bar kodova na legitimacijama korisnika pesticida radi povezivanja prometa (prodaje) sa upotrebom pesticida, u 2021. godini izvršen je intervju sa subjektima koji vrše promet pesticida; – Svi intervjuisani subjekti su iskazali inetersovanje za uspostavljanje ovog sistema; 2022: REALIZACIJA U TOKU: Za unaprjeđenje sistema dostavljanja podataka od strane lica zaduženih za dostavljanje podataka Upravi i povezivanje sa izvještavanjem Uprave za statistiku zatražena je pomoć EU preko IPA Projekta.
5.11. UNAPRJEĐENJE INFORMISANOSTI JAVNOSTI			
5.11.1 objava informacija o pesticidima na internet stranici Uprave i drugim medijima, a naročito o: -godišnjoj količini pesticida stavljenih u promet (nivo aktivne supstance); -broju lica koji se obučavao na specijalističkom kursu; -broju uređaja koji su testirani; -broju distributera koji ispunjavaju uslove za promet pesticida;	UBHVFP US NVO MEDIJI	IV 2021 IV 2022 IV 2023 IV 2024 IV 2025	REALIZOVANO: – detaljan broj objava dat je u tački 9 ovog Izvještaja - Informisanje javnosti; – za 2021. godinu objavljen je poziv za NVO za: "Upravljanje otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja". Prijavilo se šest nevladinih organizacija i realizacija Programa će biti u prvoj polovini 2022. godine zbog kasnog objavljivanja budžeta za 2021. godinu.

<p>-broju registrovanih pesticida u skladu sa zahtjevima; -broju izrađenih pravila integralne zaštite bilja po kulturama; -broju izrađenih uputstava iz oblasti pesticida; -odobrenim tretiranjima iz vazduha; i druge relevantne podatke;</p>			
			<p>2022: REALIZACIJA U TOKU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - detaljan broj objava dat je u tački 9 ovog Izvještaja - Informisanje javnosti; - Objavljen je poziv za NVO za: "Upravljanje otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja". Prijavilo se šest nevladinih organizacija, realizacija Programa je bila u prvoj polovini 2022. godine. <p>Mjera se odnosi na podizanje svijesti javnosti o problemu odlaganja otpada koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi. Tokom obilaska primjećene su i neke negativne pojave koje se uočavaju svake godine. Ovo se posebno odnosi na nenošenje zaštitene opreme tokom rada i bacanja ambalaže odnosno njenog neodlaganja na za to predviđeno mjesto. Na ovim pojavama se mora raditi i u budućnosti sve moguće mjere koje mogu spriječiti ovakve pojave preduzimati.</p>
			
<p align="center">5.12. JAČANJE ADMINISTRATIVNIH, INSPEKCIJSKIH I LABORATORIJSKIH KAPACITETA</p>			
<p>5.12.1 jačanje kapaciteta administracije;</p>	<p>UBHVFP Ministarstvo finansija i socijalnog staranja</p>	<p>IV 2021 IV 2022</p>	<p>2021: NE REALIZOVANO: -nije bilo novih zapošljavanja odnosno povećanja broja zaposlenih te samim tim ni jačanja administrativnih kapaciteta;</p> <p>2022: NE REALIZOVANO:</p>

		IV 2023 IV 2024 IV 2025	-nije bilo novih zapošljavanja odnosno povećanja broja zaposlenih te samim tim ni jačanja administrativnih kapaciteta;
5.12.2 jačanje kapaciteta fitosanitarne inspekcije;	UBHVFP Ministarstvo finansija i socijalnog staranja	IV 2021 IV 2022	2021: NE REALIZOVANO: -nije bilo novih zapošljavanja odnosno povećanja broja zaposlenih te samim tim ni jačanja administrativnih kapaciteta;
		IV 2023 IV 2024 IV 2025	2022: NE REALIZOVANO: -nije bilo novih zapošljavanja odnosno povećanja broja zaposlenih te samim tim ni jačanja administrativnih kapaciteta;
5.12.3 praćenje postupka akreditacije metoda za gotove formulacije pesticida;	CETI	IV 2024	2021: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU
			2022: NIJE DOSPJELO ZA REALIZACIJU

12. Indikatori rizika Crne Gore

Tabela 1: Prikaz Indikatora rizika za mjerenje postizanja opštih i posebnih ciljeva Nacionalnog plana Crne Gore u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja

Glavni indikatori	Opis indikatora																									
1. Količina pesticida prodana krajnjem korisniku (kg)	Prodane količine koje se prate radi utvrđivanja određenih grupa aktivnih supstanci, njihova svojstva i rizik za zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu, a naročito za one aktivne supstance koje sadrže supstance koje su kandidati za zamjenu.																									
<p>Tabela 2. Podaci za pet godina o prometu i upotrebi pesticida</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="7">Količina preparata, kg</th> </tr> <tr> <th>2014*</th> <th>2015</th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ukupno</td> <td>174441.8</td> <td>217536.4</td> <td>226858.1</td> <td>219746.5</td> <td>205498.6</td> <td>224624.0</td> <td>245294.62</td> <td>222303,231</td> </tr> </tbody> </table>			Količina preparata, kg							2014*	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ukupno	174441.8	217536.4	226858.1	219746.5	205498.6	224624.0	245294.62	222303,231
	Količina preparata, kg																									
	2014*	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																		
Ukupno	174441.8	217536.4	226858.1	219746.5	205498.6	224624.0	245294.62	222303,231																		
Uporedna godina u skladu sa tačkom 3.2.1. iz predhodnog Nacionalnog plana je 2019., a podatak o prometu i upotrebi za 2021. godinu iznosi 222t pesticida na godišnjem nivou.																										
<p>Podaci za 2020. godnu obrađeni su i poslani Evropskoj komisiji (EUROSTATU) u 2021. godini i iznose 245t što je za:</p> <p>- 0,9% više nego u 2019. godini.</p>																										
<p>Podaci za 2021. godnu obrađeni su i poslani Evropskoj komisiji (EUROSTATU) u 2022. godini i iznose 222t što je za:</p> <p>- 1% manje nego u 2019. godini:</p> <p>- 9% manje nego u 2020. godini:</p>																										
2. Količina upotrijebljenih aktivnih supstanci (kg/ha) ¹	Ovo je evropski harmonizovani indikator rizika 1 koji se izračunava na osnovu kategorizacije odobrenih aktivnih																									

¹ primjenjena količina aktivnih supstanci izuzetno je važan pokazatelj na osnovu kojeg se mogu planirati određene mjere za smanjenje rizika po zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu i mjere za smanjenje otpornosti određenih štetnih organizama na određene grupe pesticida;

supstanci u 4 grupe i 7 kategorija u skladu sa Tabelom 1 tačka 2.2.1 ovog plana (Direktiva 1107/2009).

Tabela 3. Aktivne supstance na nivou izvještajnih jedinica

	Aktivna supstanca, kg							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Agrocentar	14945.1	11758.3	10520.6	7344.1	3574.2	9621.8	8802.86	6586.43
Ascus	14505.2	18040.6	15801.5	16169.9	18367.4	18808.9	19176.47	15782.09
Agropromet	1003.9	750.7	572.0	286.0	1158.7	1108.9	1169.74	2889.89
Agromarket	31830.2	34949.5	37366.8	40582.0	41518.3	34171.1	37953.59	33160.00
Agrosjeme	-	3362.3	1204.4	3921.1	4183.7	4452.3	6143.08	7790.18
Holcorn	-	-	295.9	421.9	-	-	-	-
Plantaže	21621.8	19190.2	19853.2	25989.2	20989.4	23169.4	33319.40	29600.50
Veletex	699.9	1992.0	7885.4	3793.0	3469.9	4733.2	8499.28	5384.29
Veterinium	-	-	129.0	-	-	-	-	-
Zeleni vrtovi	-	-	2642.4	2108.2	147.5	6193.7	1775.16	1769.29
KIPS	-	-	365.7	365.9	-	-	-	254.88
La organica	-	-	-	-	-	14.2	-	1003.68
Slavisan	-	-	-	-	-	-	24.87	17.91
Agrotrend	-	-	-	-	-	-	127.15	486.41
Pekometal	-	-	-	-	-	-	1457.47	1682.66
Agrarija	-	-	-	-	-	-	119.97	-
Veterinar	-	-	-	-	-	-	-	397.80
Triticum-co	-	-	-	-	-	-	-	3471.22
Naše voće	-	-	-	-	-	-	-	509.60
Ukupno	84606.2	90043.6	96637.0	100981.2	93409.2	102273.5	118569.04	110786.90

U 2020. godini u odnosu na 2019. došlo je do **rasta aktivne supstance za 15,9%**.

U 2021. godini u odnosu na:

- **2019. godinu** došlo je do **rasta aktivne supstance za 1,1%**.

- **2020. godinu** došlo je do **pada aktivne supstance za 1%**.

3. Broj izdatih vanrednih dozvola

Ovo je evropski harmonizovani indikator rizika 2 koji se izračunava na osnovu broja izdatih vanrednih dozvola za sredstva za zaštitu bilja u skladu sa Tabelom 2 tačka 2.2.2 ovog plana (Direktiva 1107/2009).

U 2021. godini **nije bilo izdavanja vanrednih dozvola.**

U 2022. godini izdate su **2 vanredne dozvole uvoz pesticida sa dozvoljenom aktivnom supstancom ali bez registracije za teritoriju Crne Gore.**

4. Broj profesionalnih korisnika pesticida

Profesionalni korisnici pesticida moraju da završe program obuke u skladu sa zahtjevima Zakona o sredstvima za zaštitu bilja odnosno da posjeduju legitimaciju za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja.

U 2021. godini 555 obučениh profesionalnih korisnika pesticida sa završenim programom obuke u skladu sa zahtjevima Zakona o sredstvima za zaštitu bilja koji posjeduju legitimaciju za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja.

U 2021. godini 555 obučениh profesionalnih korisnika pesticida sa završenim programom obuke u skladu sa zahtjevima Zakona o sredstvima za zaštitu bilja koji posjeduju legitimaciju za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja.

5. Broj distributera i lica odgovornih za nabavku, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje sredstava za zaštitu bilja

Lica odgovorna za nabavku, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje sredstava za zaštitu bilja moraju da imaju završene specijalističke studije, odnosno poljoprivredni fakultet (smjer - zaštite bilja), odnosno specijalističke

	studije ili poljoprivredni fakultet (smjer biljne proizvodnje) i završen specijalistički kurs za sredstva za zaštitu bilja.
U 2019. godini ukupan broj izvještajnih jedinica koje su se bavile prometom pesticida je bilo 9.	
U 2020. godini ukupan broj izvještajnih jedinica koje su se bavile prometom pesticida je bio 12, što je za 33% više prodajnih jedinica nego u 2019. godini.	
U 2021. godini ukupan broj izvještajnih jedinica koje su se bavile prometom pesticida je bio 16, što je: - za 77% više prodajnih jedinica nego u 2019. godini. - za 33% više prodajnih jedinica nego u 2020. godini.	
6. Procenat neusaglašenih uzoraka hrane	Broj uzoraka sa utvrđenim reziduama pesticida iznad propisanih MRL za hranu u odnosu na ukupan broj.
U 2021. godini procenat neusaglašenih uzoraka sa utvrđenim reziduama pesticida iznad propisanih MRL za hranu u odnosu na ukupan broj uzoraka je 4,3%, što je za 0,6% manje nego u 2020. godini.	
U 2022. godini procenat neusaglašenih uzoraka sa utvrđenim reziduama pesticida iznad propisanih MRL za hranu u odnosu na ukupan broj uzoraka je 4%, što je: - za 0,9% manje neusaglašenih uzoraka nego u 2020. godini; - za 0,3% manje neusaglašenih uzoraka nego u u 2021. godini;	
7. Procenat neusaglašenih uzoraka podzemnih voda	Broj uzoraka u kojima su otkriveni pesticidi u odnosu na ukupan broj uzoraka (u monitoringu podzemnih voda) koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve.
U 2021. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka podzemnih voda.	
U 2022. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka podzemnih voda.	
8. Procenat neusaglašenih uzoraka površinskih voda	Broj uzoraka u kojima su otkriveni pesticidi u odnosu na ukupan broj uzoraka (u monitoringu površinskih voda) koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve.
U 2021. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka površinskih voda.	
U 2022. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka površinskih voda.	
9. Procenat neusaglašenih uzoraka vode za piće	Broj uzoraka u kojima su otkriveni pesticidi u odnosu na ukupan broj uzoraka (u monitoringu vode za piće) koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve.
U 2021. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka vode za piće.	
U 2022. godini nije bilo neusaglašenih uzoraka vode za piće.	
10. Broj testiranih uređaja za upotrebu pesticida godišnje	Broj tehničkih pregleda uređaja za primjenu za upotrebu pesticida.
U 2021.godini izvršeno je 20 tehničkih pregleda uređaja za upotrebu pesticida.	
U 2022.godini izvršeno je 50 tehničkih pregleda uređaja za upotrebu pesticida.	

11. Broj izdatih vanrednih dozvola	Broj vanrednih dozvola na period koji nije duži od 120 dana za ograničenu i kontrolisanu upotrebu.
U 2021. godini nije bilo izdavanja vanrednih dozvola na period koji nije duži od 120 dana za ograničenu i kontrolisanu upotrebu.	
U 2022. godini nije bilo izdavanja vanrednih dozvola na period koji nije duži od 120 dana za ograničenu i kontrolisanu upotrebu.	

13. Izvještaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida za 2022.godinu (Aktivnost 5.7.1):

Izvještaj se odnosi na realizaciju Programa monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2022. godinu ("Sl. list CG" br. 57/2022) i po programu je uzeto 125 uzoraka. Zbog povećanog rizika Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove sprovodila je dodatne aktivnosti, zbog povećane proizvodnje i novo registrovanih primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla u cilju zaštite zdravlje građana Crne Gore, osiguravanjem da se na tržištu nađu samo bezbjedni proizvodi. U Registar primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla u 2022. godini upisano je 231 novih subjekata čime se povećao i rizik.

Pored kontrole hrane iz domaće proizvodnje intenzivno se kontrolisala hrana i iz uvoza, kroz mehanizme monitoringa bezbjednosti hrane. Redovnim kontrolama ove godine, uočeni su rizici od nedozvoljenog prisustva rezidua pesticida u povrću proizvedenom kod pojedinih proizvođača u Crnoj Gori.

Uočeno je da jedan broj proizvođača nema dovoljan nivo svijesti o važnosti adekvatne upotrebe pesticida i posljedicama koje mogu imati, jer su prema propisima odgovorni za bezbjednost svojih proizvoda i obavezni da sprovedu samokontrolu i dokaze o sledljivosti hrane.

Uzeto je ukupno **125 uzoraka**:

- **86 uzoraka** je bez ostataka pesticida: zelena salata (4), jagoda (4), kupus (8), nektarina (1), paradajz (1), bijeli luk (1), spanać (4), hrana za bebe (8), jabuka (8), susam (1), sirova pančeta (5), ječam (8), zob (2), ovas (2), sirovo mlijeko (12), svinjska mast (2), krompir (1), kukuruz (1), pšenica (4), čips (1), spelta (2), heljda (5), bijelo vino (1).
- **39 uzoraka** sa ostacima jedne ili više aktivnih supstanci od čega:
 - ✓ **34 uzoraka** sa aktivnim supstancama **ispod maksimalno dozvoljenih količina**: zelena salata (7), vino (7), paradajz (5), jagoda (4), grožđe (3), spanać (3), jabuka (2), breskva (1), trešnja (1), blitva (1);
 - ✓ **5 uzoraka** sa ostacima aktivnih supstanci **iznad maksimalno dozvoljenih količina**: jagoda (2), spanać (3).

Uzorci porijeklom iz Crne Gore uzeti na nivou primarne proizvodnje, ispitivani su prije stavljanja u promet. Proizvodi u kojima je utvrđeno prisustvo rezidua pesticida iznad propisanih vrijednosti u toku proizvodnje naložena je mjera zabrane berbe i naloženo je ponovno uzorkovanje radi provjere usaglašenosti sa propisanim vrijednostima.

Nad uzorcima uzetim iz unutrašnjeg prometa u kojima su utvrđena prekoračenja MRL preduzete su sve propisane mjere (zabrana berbe, zabrana stavljanja u promet i uništavanje).

U 2022. godini osim uzoraka koji su obuhvaćeni programom monitoringa, ispitano je još 3266 uzorka na prisustvo rezidua pesticida.

Od tog broja ispitano je:

- 1156 uzoraka voća;
- 1553 uzoraka povrća;

- 106 uzoraka žita i proizvoda od žita;
- 53 uzoraka mesa i proizvoda od mesa, ribe i ribljih proizvoda;
- 28 uzoraka stočne hrane;
- 75 uzoraka mlijeka i mliječnih proizvoda;
- 12 uzoraka dječje hrane;
- i 283 uzoraka ostalih proizvoda.

U uzorcima životinjskog porijekla nije utvrđeno prisustvo pesticida.

U 1914 uzorak nijesu pronađene rezidue pesticida.

U 1352 uzorka je utvrđeno prisustvo pesticida, a od toga 1211 uzorka su ispod maksimalno dozvoljene koncentracije i 136 uzoraka iznad maksimalno dozvoljene koncentracije.

Tabela: Hrana u kojoj je utvrđeno prisustvo rezidua pesticida

Br.	Vrsta hrane	Zemlja porijekla	Pronađena a.s.	Pronađena količina a.s.	MRL
1.	zelena salata	Crna Gora	Fludioxonil (F) (R)	0.02±0.013	40
			Spinosad (spinosad, sum of spinosyn A and spinosyn D) (F)	0.016±0.008	10
2.	zelena salata	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A)	0.016±0.008	50
			Cyprodinil (F) (R)	0.024±0.012	15
3.	breskva	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A)	0.090±0.045	5
			Carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim) (R)	0.050±0.025	0.2
			Cyprodinil (F) (R)	0.026±0.013	2
4.	trešnja	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A)	0.02±0.01	4
5.	jagoda	Crna Gora	Iprodione (R)	0.37±0.19	0.01
			Boscalid (F) (R) (A)	0.10±0.05	6
			Cyprodinil (F) (R)	0.02±0.01	5
			Pyrimethanil (R)	0.22±0.11	5
6.	zelena salata	Crna Gora	Acetamiprid (R)	0.022±0.011	1.5
			Boscalid (F) (R) (A)	0.66±0.33	50
			Indoxacarb (sum of indoxacarb and its R enantiomer) (F)	0.056±0.028	3
			Pyraclostrobin (F)	0.030±0.015	2
7.	zelena salata	Crna Gora	Cyprodinil (F) (R)	0.86±0.43	15
			Fludioxonil (F) (R)	0.68±0.34	40
8.	jagoda	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A)	0.014±0.007	6
			Fludioxonil (F) (R)	0.014±0.007	4
9.	jagoda	Crna Gora	Fludioxonil (F) (R)	0.030±0.015	4
			Cyprodinil (F) (R)	0.040±0.020	5
10.	jagoda	Crna Gora	Iprodione (R)	1.0±0.5	0.01
			Boscalid (F) (R) (A)	0.38±0.19	6
			Carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim) (R)	0.024±0.012	0.1
			Cyprodinil (F) (R)	0.034±0.017	5
			Pyraclostrobin (F)	0.070±0.035	1.5
			Pyrimethanil (R)	0.34±0.17	5
			Thiacloprid	0.036±0.018	1
Thiophanate-methyl (R)	0.070±0.035	0.1			
11.	jagoda	Crna Gora	Acetamiprid (R)	0.020±0.010	0.5
			Boscalid (F) (R) (A)	0.060±0.030	6

12.	zelena salata	Crna Gora	Permethrin (sum of isomers) (F) Cyprodinil (F) (R) Fludioxonil (F) (R)	0.016±0.008 0.20±0.10 0.10±0.05	0.05 15 40
13.	jagoda	Crna Gora	Formetanate: Sum of formetanate and its salts expressed as formetanate (hydrochloride)	0.26±0.130.4	
14.	gožđe	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A)	0,0.6±0.03	5
15.	grožđe	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A)	0.044±0.022	5
16.	grožđe	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A)	0.08±0.04	5
17.	paradajz	Crna Gora	Famoxadone (F)	0.042±0.021	2
18.	paradajz	Crna Gora	Famoxadone (F)	0.019±0.010	2
19.	paradajz	Crna Gora	Azoxystrobin	0.014±0,007	3
20.	paradajz	Crna Gora	Imidacloprid	0.070±0.035	0.5
21.	paradajz	Crna Gora	Famoxadone Azoxystrobin Boscalid (F) (R) (A)	0.037±0.019 0.026±0.013 0.030±0.015	2 3 3
22.	zelena salata	Crna Gora	Dimethomorph (sum of isomers)	0.25±0.13	15
23.	zelena salata	Crna Gora	Azoxystrobin	0.116±0.058	15
24.	spanać	Crna Gora	deltamethrin (cis-deltramethrin)	0.30±0.15	0.01
25.	spanać	Crna Gora	Famoxadone (F) Boscalid (F) (R) (A) Difenoconazole	0.86±0.43 0.024±0.012 0.28±0.14	0.01 50 3
26.	spanać	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A) propamocarb (sum of propamocarb and its salts, expressed as propamocarb) (R) Pyraclostrobin (F)	7.8±3.9 0.18±0.09 1.20±0.55	50 40 6
27.	spanać	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A) propamocarb (sum of propamocarb and its salts, expressed as propamocarb) (R) Pyraclostrobin (F)	6.8±3.4 0.24±0.12 1.1±0.55	50 40 0.6
28.	spanać	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A)	0.024±0.012	50
29.	spanać	Crna Gora	cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers) (F) Boscalid (F) (R) (A) Pyraclostrobin (F)	0.22±0.11 0.36±0.18 0.038±0.019	0.7 50 0.6
30.	blitva	Crna Gora	Thiacloprid	0.24±0.12	0.15
31.	jabuka	Crna Gora	Acetamiprid (R) Boscalid (F) (R) (A)	0.034±0.017 0.032±0.016	0.4 2
32.	jabuka	Crna Gora	Acetamiprid (R)	0.02±0.01	0.4
33.	vino	Crna Gora	Fluopicolide	0.016±15662	
34.	vino	Crna Gora	Dimethomorph Boscalid (F) (R) (A)	0.017 0.2±0.1	
35.	vino	Crna Gora	Dimethomorph	0.011	
36.	vino	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A) Pirimethanil (R) Metalaxyl i Metalaxyl-M	0.04±0.02 0.17±0.09 0.018±0.009	
37.	vino	Crna Gora	Dimethomorph	0.019	

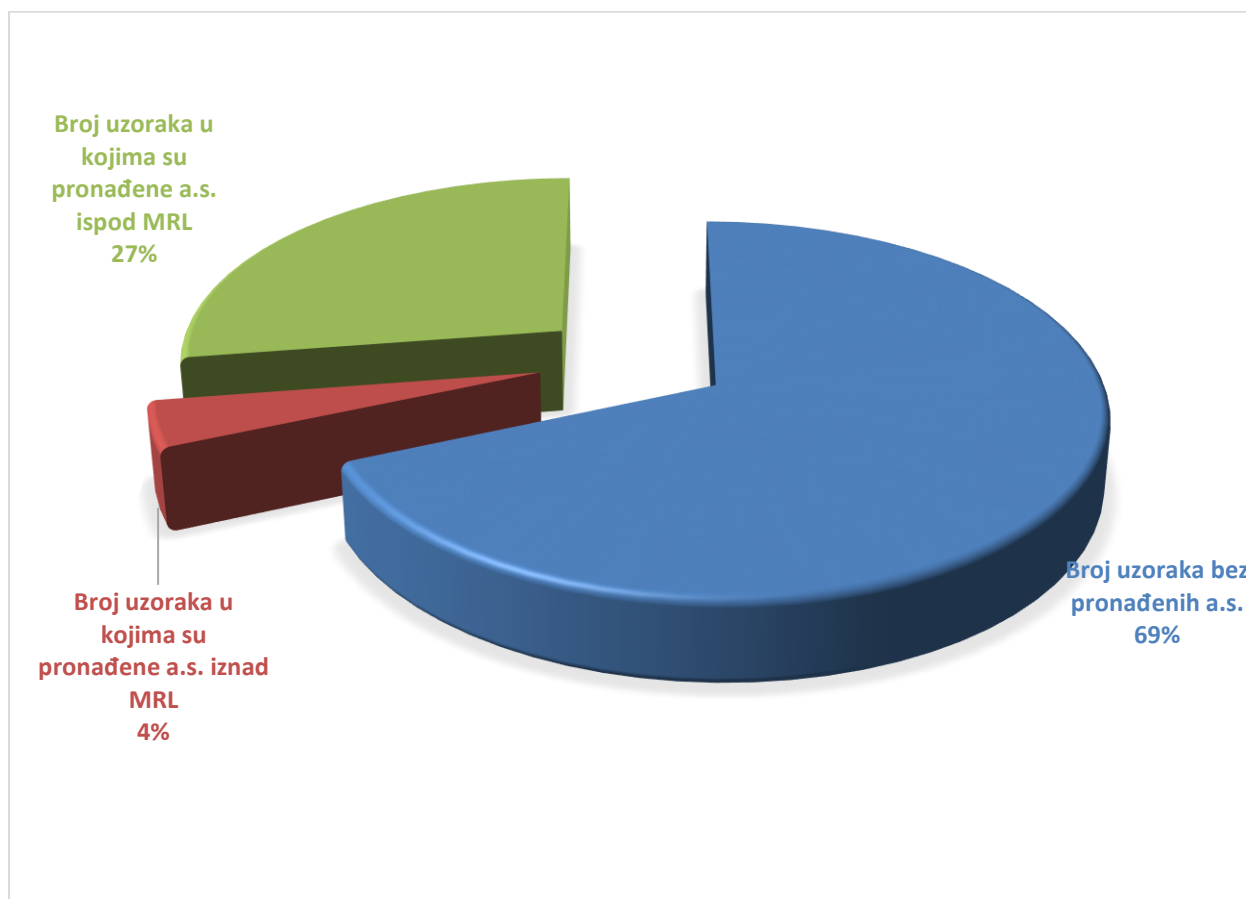
			Boscalid (F) (R) (A) Pyrimethanil (R)	0.06±0.03 0.12±0.06	
38.	vino	Crna Gora	Metalaxyl i Metalaxyl-M	0.012±0.006	
39.	vino	Crna Gora	Boscalid (F) (R) (A) Metalaxyl i Metalaxyl-M Pyrimethanil (R)	0.016±0.008 0.038±0.019 0.090±0.045	

Tabela: Pregled ostataka pesticida po aktivnim supstancama pronađenim u proizvodima

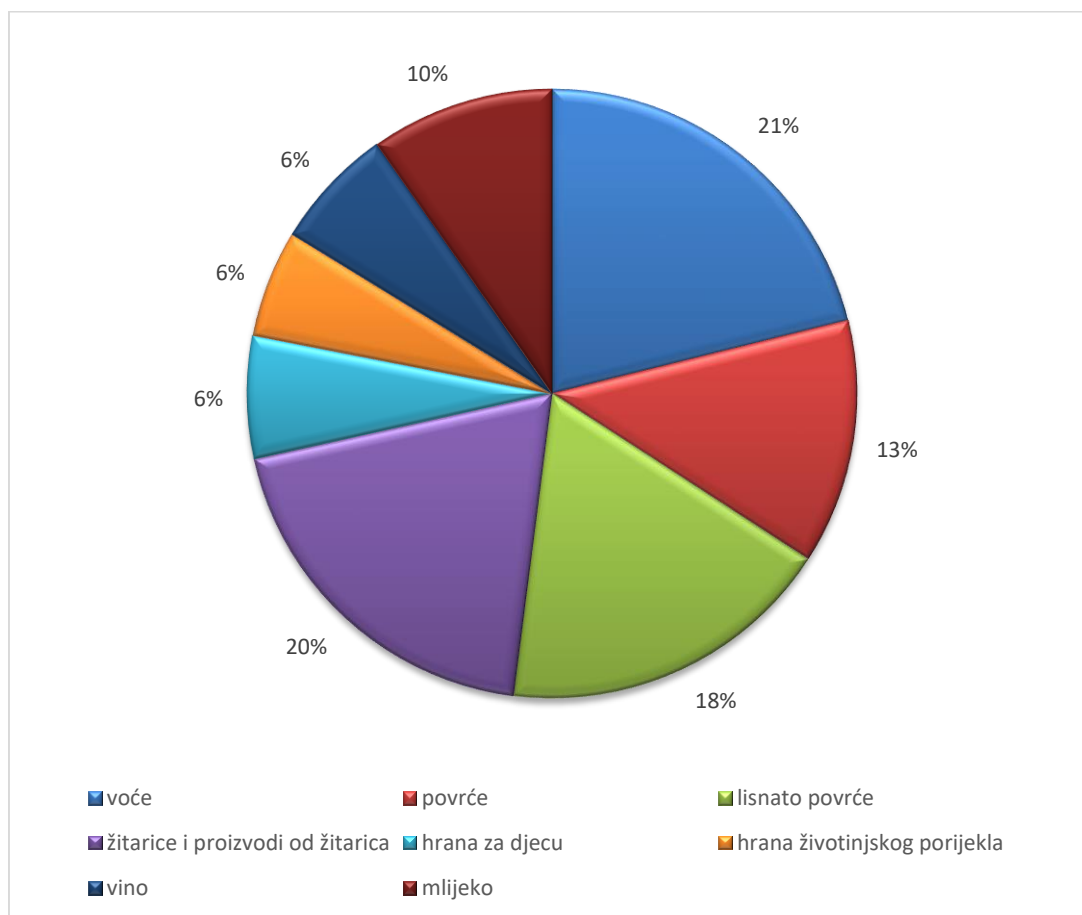
br.	vrsta hrane	pronađene aktivne supstance							
1.	Zelena salata	Fludioxonil (F) (R)				Spinosad (spinosad, sum of spinosyn A and spinosyn D) (F)			
2.	Zelena salata	Cyprodinil (F) (R)				Boscalid (F) (R) (A)			
3.	Breskva	Boscalid (F) (R) (A)		Carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim) (R)		Cyprodinil (F) (R)			
4.	trešnja	Boscalid (F) (R) (A)							
5.	Jagoda	Iprodione (R)	Boscalid (F) (R) (A)		Cyprodinil (F) (R)		Pyrimethanil (R)		
6.	Zelena salata	Acetamiprid (R)	Boscalid (F) (R) (A)		Indoxacarb (sum of indoxacarb and its R enantiomer) (F)		Pyraclostrobin (F)		
7.	Zelena salata	Cyprodinil (F) (R)				Fludioxonil (F) (R)			
8.	Jagoda	Boscalid (F) (R) (A)				Fludioxonil (F) (R)			
9.	Jagoda	Fludioxonil (F) (R)				Cyprodinil (F) (R)			
10.	Jagoda	Iprodione (R)	Boscalid (F) (R) (A)	Trifloxystrobin (F) (R)	Cyprodinil (F) (R)	Pyraclostrobin (F)	Pyrimethanil (R)	Thiacloprid	Thiophanate-methyl (R)
11.	Jagoda	Acetamiprid (R)				Boscalid (F) (R) (A)			
12.	Zelena salata	Permethrin (sum of isomers)		Cyprodinil (F) (R)		Fludioxonil (F) (R)			
13.	Jagoda	Formetanate: Sum of formetanate and its salts expressed as formetanate (hydrochloride)							
14.	grožđe	Boscalid (F) (R) (A)							
15.	Grožđe	Boscalid (F) (R) (A)							
16.	Grožđe	Boscalid (F) (R) (A)							
17.	paradajz	Famoxadone (F)							
18.	paradajz	Famoxadone (F)							
19.	paradajz	Azoxyastrobin							
20.	paradajz	Imidacloprid							
21.	paradajz	Famoxadone (F)		Azoxyastrobin		Boscalid (F) (R) (A)			
22.	Zelena salata	Dimethomorph (sum of isomers)							
23.	Zelena salata	Azoxyastrobin							
24.	Spanać	deltamethrin (cis-deltamethrin)							
25.	Spanać	Famoxadone (F)		Boscalid (F) (R) (A)			Difenoconazole		
26.	Spanać	Boscalid (F) (R) (A)				Pyraclostrobin (F)			
27.	Spanać	Boscalid (F) (R) (A)				Pyraclostrobin (F)			
28.	Spanać	Boscalid (F) (R) (A)							
29.	Spanać	cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers) (F)		Boscalid (F) (R) (A)			Pyraclostrobin (F)		
30.	Blitva	Thiacloprid							
31.	Jabuka	Acetamiprid (R)				Boscalid (F) (R) (A)			
32.	Jabuka	Acetamiprid (R)							
33.	Vino	Fluopicolide							
34.	Vino	Boscalid (F) (R) (A)				Dimethomorph (sum of isomers)			

35.	Vino	Boscalid (F) (R) (A)	Pirimethanil (R)	Metalaxyl and metalaxyl-M
36.	Vino	Dimethomorph (sum of isomers)		
37.	Vino	Dimethomorph (sum of isomers)	Boscalid (F) (R) (A)	Pirimethanil (R)
38.	Vino	Metalaxyl and metalaxyl-M		
39.	Vino	Boscalid (F) (R) (A)	Metalaxyl and metalaxyl-M	Pirimethanil (R)

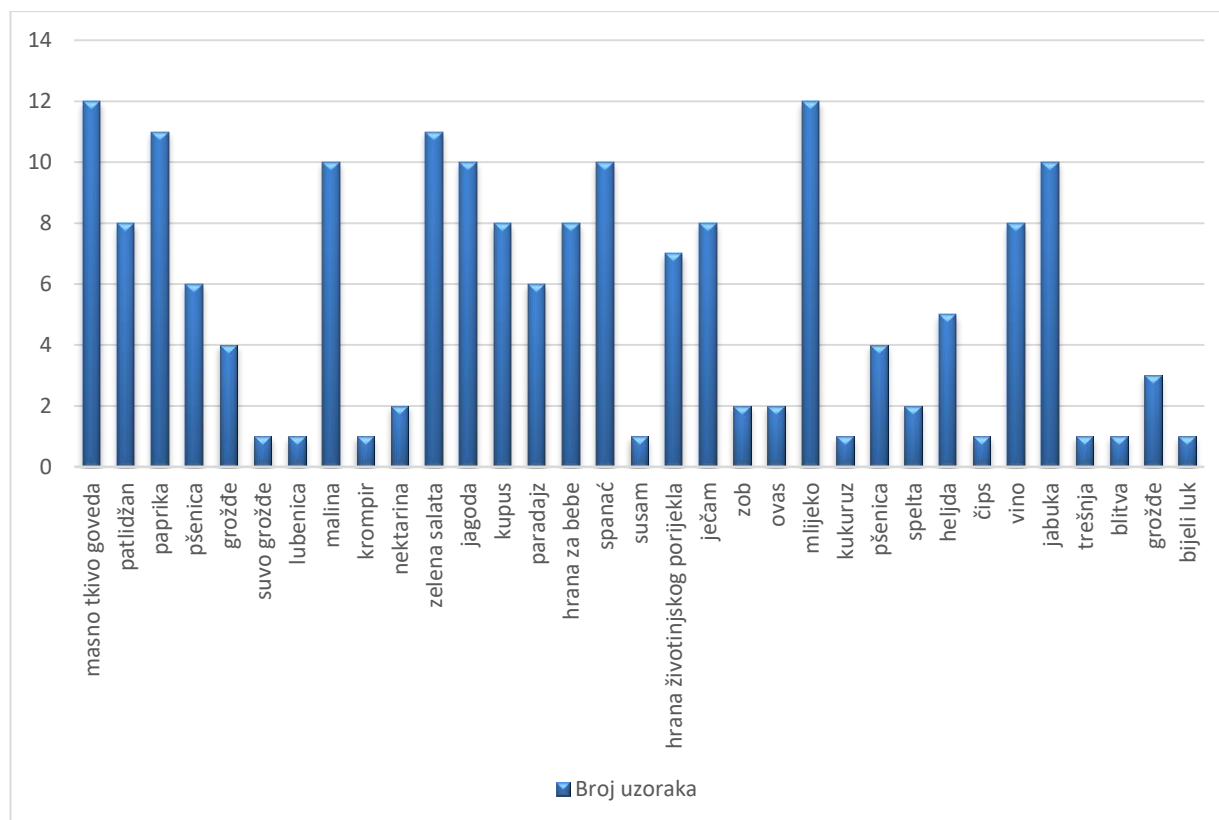
Grafikon 3. Procentualni prikaz ukupnog broja ispitanih uzoraka na prisustvo aktivnih supstanci u hrane

Grafikon 4. Procentualni prikaz ukupnog broja ispitanih uzoraka po grupama proizvoda

Grafikon 5. Ukupan broj ispitanih uzoraka, prikaz po vrsti hrane

Grafikon 6. Ukupan broj ispitanih uzoraka, prikaz po vrsti hrane sa prikazom a.s.

